

IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU DRŽAVNOG PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM U 2010. GODINI

1.0. UVOD

Usvajanjem Zakona o upravljanju otpadom, Crna Gora se opredijelila da poslove upravljanja otpadom organizuje u skladu s evropskim direktivama i standardima, uz poštovanje principa: održivog razvoja, blizine i regionalnog upravljanja otpadom, preventivnog djelovanja, poštovanja principa „zagađivač plaća“ i poštovanja redosljeda u praksi upravljanja otpadom. Zakonom je utvrđeno da se upravljanje otpadom vrši u skladu sa državnim i lokalnim planovima upravljanja otpadom. Državni plan upravljanja otpadom donosi Vlada za period od pet godina i predstavlja osnovni dokument kojim se određuju srednjoročni ciljevi i obezbjeđuju uslovi za racionalno i održivo upravljanje otpadom u Crnoj Gori.

Shodno Zakonu, Vlada Crne Gore je, na sjednici od 14. februara 2008. godine, donijela Plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2008 – 2012. godine, koji se, u velikoj mjeri, oslanja na dva značajna, prethodno usvojena dokumenta - Nacionalnu politiku upravljanja otpadom i Strateški master plan za upravljanje otpadom na republičkom nivou. Opšti cilj Plana je da se smanji negativan uticaj otpada na zdravlje ljudi i kvalitet stanja životne sredine, poboljša efikasnost korišćenja resursa i saniraju negativni efekti odgovarajućeg upravljanja otpadom u prethodnom periodu.

Polazeći od odredbi člana 18 Zakona, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je pripremlilo godišnji izvještaj o sprovođenju Državnog plana upravljanja otpadom za 2010. godinu, čiji je cilj da se sagleda u kojoj su mjeri realizovane aktivnosti predviđene planom.

2.0. DRŽAVNI PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM

2.1. Osnove sadržaja Plana upravljanja otpadom

Uvažavajući rješenja iz Master plana, Državni plan se zasniva na:

- odgovarajućoj zakonodavnoj strukturi;
- odgovarajućoj institucionalnoj strukturi;
- formiranju međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom;
- izgradnji međuopštinskih deponija;
- sistemu sakupljanja i transporta otpada;

Plan daje prednost rješenjima koja se oslanjaju na regionalni pristup zbrinjavanja otpada, odnosno izgradnju regionalnih Centara za upravljanje otpadom (sanitarna deponija) i osnivanje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, uz organizovanje sistema sakupljanja otpada na selektivan način i transporta otpada.

Planirane aktivnosti koje je, u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom, neophodno realizovati u periodu važenja Plana obuhvataju:

- proširenje područja sakupljanja otpada,
- uspostavljanje sistema selektivnog sakupljanja i transporta otpada sa mogućnošću daljeg tretmana, u cilju preduzimanja početnih aktivnosti recikliranja i sticanja neophodnog iskustva;
- osnivanje mreže reciklažnih dvorišta kako bi se olakšalo sakupljanje materijala koji se može reciklirati i proširila mreža sabirnih centara; takođe sakupljanje posebnih vrsta otpada u domaćinstvima i opasnog komunalnog otpada promovise se kroz sistem reciklažnih dvorišta;
- izgradnju transfer stanica (sistema za pripremu i transport otpada);
- izgradnju postrojenja za tretman biorazgradivog otpada koja bi bila dio sistema tretmana selektiranog otpada;
- izgradnju postrojenja za recikliranje građevinskog otpada i šuta;
- izgradnju međuopštinskih deponija u skladu sa EU standardima.

Plan je predvidio da se sistem upravljanja oslanja na primjenu mjera za smanjivanje otpada na mjestu njegovog nastanka, uz poštovanje uslova propisanih u podzakonskim aktima, čija izrada je predviđena Zakonom o upravljanju otpadom, a koji treba da obuhvate sistem za preuzimanje, sakupljanje i obradu posebnih vrsta otpada (ambalažni otpad, otpadne gume, električni i elektronski otpad, otpadna ulja...).

Planirano je da uvođenje tretmana selektiranog otpada (reciklaža) u Crnoj Gori počne od selektiranja otpada na mjestu nastanka i u reciklažnim dvorištima koja su postavljena u urbanim područjima, ili na lokacijama izvan grada gdje će građani moći odlagati otpad.

Za uspješno i kvalitetno uspostavljanje sistema selektivnog sakupljanja otpada, predviđena je edukacija na svim nivoima društva, preko projekata u kojima će učestvovati pojedinci, nevladine organizacije, vaspitno-obrazovne ustanove, javne i državne institucije, kao i jedinice lokalne samouprave.

Odvojeno sakupljeni otpad iz ekonomskih razloga treba transportovati samo na manje udaljenosti, do transfer stanica koje su opremljene postrojenjem za dodatnu selekciju i baliranje otpada. Transfer stanice su mjesta za privremeno skladištenje, pripremu i pretovar otpada namijenjenog transportu prema reciklažnim centrima ili regionalnim deponijama. One imaju značajnu ulogu u ukupnom sistemu upravljanja otpadom, jer služe kao veza između sakupljačke mreže jedinica lokalne samouprave i međuopštinskih preduzeća za upravljanje regionalnim deponijama. Plan daje mogućnost jedinicama lokalne samouprave da odluče da li će u ovom periodu graditi transfer stanice i kojeg nivoa opremljenosti.

Regionalni koncept upravljanja otpadom je zasnovan na regionalnom principu i interesu opština koje su prepoznale prednosti međusobnog udruživanja s jednim zajedničkim centrom za zbrinjavanje otpada. Osnovni ciljevi regionalnog koncepta su racionalno korišćenje prostora kao ograničenog resursa i smanjivanje troškova ukupnog tretmana otpada. Koncept se temelji na optimizaciji prostornih i ekonomskih parametara.

Metod konačnog zbrinjavanja nekorisnog i neopasnog komunalnog otpada, koji najviše odgovara zemljama u razvoju, je uglavnom odlaganje na regionalne sanitarne deponije u kombinaciji sa transfer stanicama i reciklažnim centrima. Polazeći od odrednica datih u Master planu, a u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o komunalnim djelatnostima, Plan upućuje na regionalno organizovanje poslova odlaganja otpada, odnosno izgradnju regionalnih sanitarnih deponija, transfer stanica i reciklažnih centara. Formiranje regiona u funkciji izgradnje regionalnih deponija i mreže reciklažnih centara zavisi od više faktora, u prvom redu od veličine i strukture jedinica lokalne samouprave i saobraćajne povezanosti s obzirom da osnovu sistema čini sakupljanje, transport i odlaganje otpada. U Crnoj Gori je prepoznato sedam, odnosno osam područja koja čine cjeline za regionalno organizovanje poslova odlaganja otpada: Bar i Ulcinj; Berane, Rožaje, Andrijevića i Plav; Budva, Kotor i Tivat (Herceg Novi – samostalno ili sa opštinama Kotor, Budva i Tivat); Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin; Nikšić, Šavnik i Plužine; Pljevlja i Žabljak i Podgorica, Cetinje i Danilovgrad. Svaki region sa kojeg se sakuplja otpad treba da opslužuje jedna međuopštinska deponija, izgrađena u skladu sa važećim propisima, koji su usaglašeni sa standardima i direktivama EU o deponijama. U zavisnosti od potreba jedinica lokalne samouprave koje čine jedan region, planira se da deponije imaju infrastrukturu neophodnu za tretman određenih reciklabilnih komponenti otpada: postrojenja za recikliranje otpada, postrojenja za kompostiranje zelenog otpada, postrojenja za tretman kanizacionog mulja i sl.

2..2. Akcioni planovi

Polazeći od osnovnih postavki, Državni plan je definisao aktivnosti koje treba realizovati u petogodišnjem periodu i subjekte odgovorne za njihovu realizaciju. Sredstva potrebna za realizaciju osnovnih aktivnosti Plana obračunata su na iznos od oko 90 miliona €, a planirano je da se finansiraju iz kredita međunarodnih finansijskih institucija, sredstava jedinica lokalne samouprave, budžeta Crne Gore i drugih izvora. Aktivnosti su grupisane u tri cjeline: zakonodavne mjere, institucionalne i organizacione mjere i tehničke / operativne mjere.

3.0. REALIZACIJA PLANA

3.1. Zakonodavne mjere

Tokom 2010. godine donešeno je više podzakonskih akata koji su vezani za oblast upravljanja otpadom. Na osnovu Zakona o upravljanju otpadom („Službeni list Crne Gore“, broj 73/08 od 02.12.2008.godine), donešena su sljedeća podzakonska akta:

1. Uredba o načinu i postupku prijave stavljanja ambalaže i upakovanih proizvoda na tržište, osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema („Sl. list CG“, br. 09/10),
2. Uredba o načinu i postupku prijave stavljanja električnih i elektronskih proizvoda na tržište, osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električnih i elektronskih proizvoda i rada tog sistema („Sl. list CG“, br. 09/10),
3. Uredba o načinu i postupku prijave stavljanja guma na tržište, osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih guma i rada tog sistema („Sl. list CG“, br. 09/10),
4. Uredba o načinu i postupku prijave stavljanja vozila na tržište, osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih vozila i rada tog sistema („Sl. list CG“, br. 09/10),
5. Uredba o načinu i postupku prijave stavljanja baterija i akumulatora na tržište, osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade istrošenih baterija i akumulatora i rada tog sistema („Sl. list CG“, br. 15/10),
6. Pravilnik o postupanju sa otpadnim uljima („Sl. list CG“, br. 21/10).
7. Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i tranzit otpada, kao i listi klasifikaciji otpada („Sl. list CG“, br. 71/10)
8. Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra izdatih dozvola za prekogranično kretanje otpada („Sl. list CG“, br. 71/10)
9. Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu popunjavanja formulara o transportu otpada i evidencije o otpadu, godišnjem izvještaju o otpadu, sadržini i načinu vođenja registra podataka i sadržaju i formi zbirnog izvještaja („Sl. list CG“, br. 46/10)
10. Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada („Sl. list CG“, br. 60/10)
11. Pravilnik o bližem sadržaju detaljnog opisa radnog procesa i uslovima koje u pogledu opreme i kadra ispunjava postrojenje za preradu i odstranjivanje otpada („Sl. list CG“, br. 75/10)

3.2. Institucionalne i organizacione mjere

Agencija za zaštitu životne sredine je, uz koordinaciju nadležnog ministarstva i sinhronizovano funkcionisanje svih subjekata u oblasti zaštite životne sredine, u 2010. godini je ostvarila značajne rezultate u upravljanju otpadom.

Na osnovu člana 4 Uredbe o kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom („Sl. list CG“, br. 11/09) i člana 8 Uredbe o izmjenama i dopunama uredbe o kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom („Sl. list CG“, br. 46/09), Ekološka inspekcija je izvršila 575 inspeksijska nadzora, donijela 461 rješenje sa 520 mjerom izvršenja i to:

- prijava djelatnosti iz koje nastaje obaveza obračuna i plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom, uvoznika i proizvođača ambalaže, akumulatora i baterija, guma, motornih ulja, automobila, elektronskih i električnih aparata – 215 rješenja;
- pribavljanje saglasnosti na plan upravljanja opasnim otpadom – 156 rješenja;
- evidencija o količinama i vrsti otpada – 115 rješenja;
- sanacija terena i skladištenje opasnog otpada – 33 rješenja;
- pribavljanje dozvole za sakupljanje i transport opasnog otpada, čija je realizacija u proceduri – 1 rješenje.
- u izvještajnom periodu Agencija je preduzela i sljedeće aktivnosti:

- na osnovu primjene Zakona o životnoj sredini („Sl. list CG“, br. 48/08) inspekcija je donijela 21 rješenje kojima je naložila klasifikaciju i karakterizaciju otpada;
- kontrolisane su 342 dozvole za promet otpada na graničnim prelazima, kao i 7 dozvola za promet opasnog otpada;
- data je saglasnost preduzeću „Deponija“ d.o.o. - Podgorica za obradu otpadnih vozila;
- firmi „Centar za reciklažu“ Nikšić izdata je dozvola za sakupljanje i transport otpadnih baterija i akumulatora;
- firmi „Hemosan“ d.o.o. Bar izdata je dozvola za sakupljanje i transport 119 vrsta opasnog otpada.

Uporedo sa redovnim aktivnostima Agencija aktivno učestvuje u realizaciji Projekta: „Integralno upravljanje ekosistemom Skadarskog jezera“, u okviru kojeg će biti namijenjena određena sredstva kategorizaciji otpada sa odlagališta KAP-a.

Projekat sanacije i revitalizacije crnih ekoloških tačaka u Crnoj Gori se realizuje u saradnji sa Svjetskom bankom (pod nazivom „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“) i obuhvata moguću sanaciju prepoznatih ekoloških crnih tačaka: KAP (bazen crvenog mulja i odlagalište industrijskog otpada), Željezara Nikšić (odlagalište industrijskog otpada), Jadransko brodogradilište Bijela (odlagalište industrijskog otpada- grit), TE Pljevlja (odlagalište pepela i šljake „Maljevac“) i Gradac Pljevlja („Šuplja stijena“). Projekat obuhvata:

- Istraživanje prioriternih lokacija u Crnoj Gori koje obuhvata:
 - utvrđivanje količine i kompozicije otpada, utvrđivanje potrebnih geoloških i hidroloških parametara, procjenu uticaja na životnu sredinu (vazduh, zemljište, voda i podzemne vode), potencijalne rizike izloženosti stanovništva i izvora voda, kao i identifikaciju prisutnosti PCB-a na navedenim lokacijama ili u odgovarajućim industrijama,
 - izradu Studije izvodljivosti sanacije postojećih lokacija uključujući analize sanacionih opcija, opcija upravljanja otpadom tokom proizvodnje, troškove i pitanja vlasništva.
- Studija lokacije za odlaganje opasnog otpada za koju su u ovoj fazi predviđene sljedeće aktivnosti:
 - razvoj nacionalnog odlagališta opasnog otpada,
 - regulatorni okvir za postupanje sa opasnim otpadom i izgradnja institucionalnih kapaciteta.

Međuopštinska preduzeća za upravljanje otpadom - Pored Podgorice, koja je izgradila sanitarnu deponiju (koju, pod istim uslovima koje ima JP „Čistoća“ iz Podgorice mogu koristiti javna komunalna preduzeća iz Danilovgrada i Cetinja) i osnovala vlastito preduzeće „Deponija“ d.o.o. za upravljanje istom, obavezu formiranja zajedničkih preduzeća za upravljanje regionalnim sanitarnim deponijama, ispoštovale su opštine:

- Bar i Ulcinj, koje su 4. novembra 2008. godine, osnovale preduzeće „Možura“ doo i
- Nikšić, Plužine i Šavnik, koje su 5. marta 2009. godine, osnovale preduzeće „Budoš“ doo.

Ovome treba dodati da su preduzeću „Lovanja“ d.o.o., koje je bilo osnovano za upravljanje deponijom izgrađenom za potrebe odlaganja otpada prikupljenog sa područja opština Budva, Kotor i Tivat (saglasno Odluci Vlade Crne Gore o utvrđivanju javnog interesa za vršenje komunalne djelatnosti izgradnje, održavanja i korišćenja regionalne sanitarne deponije za opštine Budva, Kotor i Tivat, od 27. decembra 2007. godine) povjereni poslovi vezani za izgradnju i, nakon toga, održavanja i upravljanja novom zajedničkom deponijom za ove tri opštine.

Jedinica za implementaciju projekata iz oblasti zaštite životne sredine – Nacionalna jedinica za implementaciju projekata u oblasti komunalne djelatnosti i zaštite životne sredine – „Procon“ d.o.o. u 2010. godini je nastavila intenzivne aktivnosti na jačanju sopstvenih kapaciteta za pružanje stručne podrške za poštovanje procedura međunarodnih organizacija i finansijskih institucija u realizaciji projekata za sanaciju postojećih i izgradnju novih kapaciteta u oblasti komunalnih djelatnosti.

U saradnji sa ministarstvom nadležnim za poslove zaštite životne sredine, Procon je u izvještajnom periodu pretežno sproveo aktivnosti koje se odnose na oblasti upravljanja otpadom i otpadnim

vodama i to dominantno na pripremi realizacije projekata za izgradnju prve faze regionalnih sanitarnih deponija i izgradnji postrojenja za tretman otpadnih voda u Nikšiću.

Izgradnja prve faze regionalnih sanitarnih deponija u nekim opštinama (Kotor, Nikšić, Berane) – obuhvata izradu potrebne dokumentacije i pružanje adekvatne stručne podrške zaključno sa završetkom projektnog zadatka za izradu tenderske dokumentacije za izbor izvođača radova i projektnog zadatka za izbor konsultanta koji će vršiti nadzor nad izvođenjem radova.

Aktivnosti na rješavanju pitanja upravljanja otpadom na području opština Bijelo Polje, Kolašin i Mojkovac prvenstveno su se sastojale u učešću na koordinacionim sastancima vezanim za pregovore sa Evropskom investicionom bankom i Evropskom komisijom o finansiranju regionalne deponije i statusu implementacije projekta izgradnje reciklažnog centra u Bijelom Polju i transfer stanice u Kolašinu.

Za regionalnu sanitarnu deponiju u Pljevljima još nije urađena tehnička dokumentacija ni utvrđena ukupna vrijednost, ali je završena početna dokumentacija zaključno sa projektnim zadatkom za izradu Studije izvodljivosti i Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu.

Prva faza izgradnje regionalne sanitarne deponije u Baru je u završnoj fazi pripreme realizacije. Za realizaciju ovog projekta angažovana je implementaciona jedinica Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“. „Procon“ prati realizaciju ovog projekta u cilju upoznavanja procedura Svjetske banke i stvaranja potrebnih pretpostavki za buduće uključivanje kao jedinice za implementaciju projekata, koji će se u narednom periodu u oblasti zaštite životne sredine i komunalnih djelatnosti realizovati kreditnim sredstvima Svjetske banke.

Za projekat „Postrojenje za prečišćavanje ocjednih voda na regionalnoj deponiji – „Livade“ u Podgorici realizovane su sljedeće aktivnosti: objedinjena postojeća tehnička dokumentacija, pripremljena aplikacija projekta za obezbjeđenje tehničke podrške i izrađen projektni zadatak za izradu tenderske dokumentacije za izbor projektanta i izvođača radova.

Projektom sanacije nesanitarnih odlagališta predviđeno je da se za odlagališta veća od 1000 m izrade projekti za sanaciju i reaktivaciju. U izvještajnom periodu izrađen je projektni zadatak za izradu Studije izvodljivosti za sanaciju nesanitarnih odlagališta u Crnoj Gori.

Ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine i "PROCON" su organizovali "Drugi donatorski koordinacioni sastanak" koji je realizovan u martu 2010. godine. Tema sastanka bila je koordinacija stručne i finansijske podrške međunarodnih finansijskih i donatorskih institucija.

U sljedećoj tabeli dat je sažeti prikaz aktivnosti koje su realizovane u dijelu stvaranja institucionalnih pretpostavki za implementaciju Državnog plana upravljanja otpadom.

R/B	AKTIVNOST / MJERE	Rok	Realizacija	Komentar
1.	Osnivanje Agencije za zaštitu životne sredine	2008.	realizovano	Počela sa radom krajem 2008. godine
2.	Osnivanje međuopštinskih preduzeća za upravljanje regionalnim sanitarnim deponijama	2008. i 2009. godina		Osnovano preduzeće za upravljanje deponijom za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik – DOO "Budoš" (2009), Osnovano preduzeće za upravljanje deponijom za Bar i Ulcinj – DOO "Možura" (novembar 2008), Preduzeću „Lovanja“ d.o.o., koje je bilo osnovano za upravljanje deponijom izgrađenom za potrebe odlaganja otpada prikupljenog iz opština Budva, Kotor i Tivat su povjereni poslovi vezani za izgradnju i, nakon toga, održavanja i upravljanja novom zajedničkom deponijom za ove tri opštine, Glavni grad Podgorica osnovao preduzeće DOO "Deponija" za upravljanje deponijom u Podgorici, na koju, po osnovu zaključenog ugovora, otpad odlaže i opština Danilovgrad (2006).
4.	Osnivanje Jedinice za implementaciju projekata iz oblasti komunalnih djelatnosti i zaštite životne sredine	2008.	realizovano	DOO "Project-consulting" Podgorica, u svojstvu jedinice za implementaciju projekata, počeo sa radom krajem 2008.godine.
6.	Transformisati javna preduzeća u komunalnoj oblasti na način što će se, gdje je to moguće, odvojiti poslovi upravljanja otpadom od drugih komunalnih poslova i poslovi sakupljanja otpada od poslova obrade i zbrinjavanja.	2008 - 2009.	Početak realizacije	Osnivanjem međuopštinskih preduzeća za upravljanje deponijama, stvaraju se pretpostavke za transformaciju preduzeća u komunalnoj oblasti
7.	Razvijanje modela tendera i ugovora za vršenje komunalnih usluga	2008.	nije realizovano	Vlada Crne Gore usvojila koncesioni akt kojim se stvaraju pretpostavke za pripremu tenderske dokumentacije i izbor Obradivača istrošenih baterija i akumulatora, otpadnih guma, otpadnih vozila, otpada od elektronskih i električnih proizvoda i otpadne ambalaže. Na taj način očekujemo da će se pitanja tretmana navedenih posebnih vrsta otpada riješiti u skladu sa zakonom, odnosno u skladu sa direktivama EU.
9	Uključiti selektivno sakupljanje materijala koji se mogu reciklirati u lokalne planove i ugovore za vršenje usluga sakupljanja otpada	2008 -2012.		Donešeno deset lokalnih planova upravljanja otpadom u kojima su predviđene aktivnosti vezane za selektivno sakupljanje otpada. Nema podataka o eventualno zaključenim ugovorima za vršenje usluga sakupljanja otpada.
10.	Procjena ljudskih resursa u potrebe obuke na lokalnom nivou i državnom nivou	2008 -2009.		

3.3. Tehničke / operativne mjere

Sistem upravljanja otpadom, prije svega komunalnim, zasniva se na strukturi koja oslanja na postojeći sistem sakupljanja i transporta otpada.

Planom je data odrednica uspostavljanja sistema koji podrazumijeva zbrinjavanje otpada na sanitarnim deponijama u kombinaciji sa transfer stanicama i reciklažnim centrima. Regionalni koncept organizovanja pojedinih poslova iz oblasti upravljanja otpadom se zasniva, prije svega, na interesu jedinica lokalne samouprave da zajednički organizuju pojedine poslove iz oblasti upravljanja otpadom. Osnovni ciljevi regionalnog koncepta su racionalno korišćenje prostora, kao ograničenog resursa, i smanjivanje troškova ukupnog tretmana otpada. Plan je predvidio da svaki region sa kojeg se sakuplja otpad opslužuje jedna međuopštinska deponija, izgrađena u skladu sa propisima, standardima i direktivama EU. U zavisnosti od potreba jedinica lokalne samouprave koje čine jedan region, planirano je da deponije imaju infrastrukturu neophodnu za tretman određenih reciklabilnih komponenti otpada: postrojenja za recikliranje otpada, postrojenja za kompostiranje zelenog otpada, postrojenja za tretman mulja i sl. U 2009 i 2010. godini pretežno su predviđene aktivnosti koje se odnose na pripremu projekata i izgradnju regionalnih sanitarnih deponija.

Izrada dokumentacije za izgradnju deponija - Početku izgradnje deponija prethodi obavezna izrada studija izvodljivosti, elaborata procjene uticaja na životnu sredinu i glavnog projekta, kao i donošenje odgovarajućih prostorno-planskih dokumenta i rješavanje imovinsko pravnih pitanja. Ova dokumenta su nepohodna u procesu pripreme zahtjeva za odobravanje kreditnih sredstava od strane međunarodnih finansijskih institucija, kao i instrumenta za finansijsku podršku koju Evropska unija obezbjeđuje zemljama, potencijalnim i kandidatima za ulazak u EU.

Iako je Državnim planom izrada ove dokumentacije prepoznata kao obaveza jedinica lokalne samouprave, polazeći od njihovih ograničenih finansijskih i kadrovskih potencijala, ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine je obezbijedilo sredstva za izradu dokumentacije za sve planirane regionalne deponije u Crnoj Gori (osim deponije u Podgorici). Krajem 2008. godine urađene su i revidovane studije izvodljivosti za deponije u Bijelom Polju, Beranama, Pljevljima, Nikšiću, Baru i Kotoru. Tokom 2009. godine urađeni su elaborati procjene uticaja na životnu sredinu za deponije Bijelom Polju, Beranama, Nikšiću, Baru i Kotoru i na iste data saglasnost. Početkom 2010. godine počela je izrada glavnih projekata za sve deponije, osim za deponiju u Baru i Pljevljima. Za deponiju u Baru, koja će se graditi po sistemu "projektuj i izgradi", izabran je projektant i izvođač radova „Integral inženjering“ iz Banja Luke. Opština Pljevlja je odustala od prvobitne lokacije deponije, za koju je rađen dio tehničke dokumentacije i ušla u postupak određivanja nove lokacije. Urađena je studija izbora lokacije i Opština Pljevlja je u okviru PUP-a detaljno razradila lokaciju „Repetitor“. Takođe, uz finansijsku podršku Vlade Crne Gore, tokom 2010. godine urađena je i revidovana Studija izvodljivosti i Nacrt lokalne studije lokacije "Duboki do" sanitarnu deponiju u Herceg Novom. Projekat regionalne sanitarne deponije u Bijelom Polju na lokaciji „Čelinska kosa“ se privodi kraju. Ostaje da se riješe imovinsko-pravni odnosi, kao uslovi za reviziju već urađenog Glavnog projekta.

Obezbjeđenje potrebnih dozvola, saglasnosti i odluka za izgradnju deponija – Pored obeveze da donesu odgovarajuća prostorno-planska dokumenta za lokacije na kojima će se graditi deponije, jedinice lokalne samouprave treba da donesu i odluke o zajedničkom organizovanju poslova u dijelu odlaganja otpada i pribave potrebne saglasnosti.

Za sada opština Nikšić, Bijelo Polje, Bar i Berane imaju usvojena lokalna planska dokumenta. U toku su aktivnosti na izradi odgovarajućih prostorno-planskih dokumenata u opštinama Pljevlja i Kotor. Odluke o zajedničkom organizovanju poslova do sada su donijele skupštine opština Bar i Ulcinj; Berane, Andrijevića, Plav i Rožaje; Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin; Pljevlja i Žabljak i Nikšić, Plužine i Šavnik.

Zbog neslaganja Opštine Kotor da se na njenoj teritoriji gradi regionalna deponija za opštine Kotor, Budva i Tivat, Vlada Crne Gore je utvrdila javni interes i preuzela obavezu za izgradnju ove deponije, a koordinaciju poslova izgradnje i upravljanja budućom deponijom preduzeće "Lovanja" d.o.o., u čijoj vlasničkoj strukturi trenutno, pored Vlade Crne Gore, participiraju i opštine Kotor i Budva.

Takođe, obaveza jedinica lokalne samouprave, na čijim teritorijama je predviđena izgradnja regionalnih deponija, je da riješe imovinsko – pravna pitanja. U vezi ovih pitanja u toku su aktivnosti na rješavanju imovinsko pravnih odnosa u opštini Nikšić, kao i za oko 5% ukupne površine potrebne za izgradnju regionalnog centra za tretman otpada u Kotoru. Takođe, ukoliko dođe do izgradnje deponije, u Bijelom Polju biće potrebno riješiti ova pitanja.

Izgradnja regionalnih sanitarnih deponija – Polazeći od obaveza iz Zakona o upravljanju otpadom, Državni plan je predvidio da se prve faze izgradnje regionalnih sanitarnih deponija izgrade već u 2008. godini i gradnja nastavi narednih godina.

U Glavnom gradu Podgorici je, od avgusta 2006. godine, u funkciji sanitarna deponija "Livade" na kojoj se, pored otpada sakupljenog na teritoriji Podgorice, odlaže otpad sakupljen na području opštine Danilovgrad, uz mogućnost odlaganja otpada sakupljenog sa teritorije Prijestonice Cetinje. U periodu od 2008. godine, na deponiju u Podgorici otpad su odlagale i opštine Budva, Tivat, Kotor i Bar, čime su, prema projekcijama iz Državnog plana, obuhvaćene opštine koje proizvode više od 50% ukupno proizvedenog otpada u Crnoj Gori. Ovakvo rješenje, međutim, nije duže održivo iz više razloga: kapaciteti deponije u Podgorici nisu projektovani i za prihvatanje otpada iz opština Crnogorskog primorja; troškovi transporta otpada su visoki pa se, u vezi sa tim, nameće pitanje ekonomske opravdanosti takvog načina upravljanja otpadom; povećava se rizik od negativnog uticaja otpada na životnu sredinu i dr.

Prema inoviranoj dinamici, početak izgradnje sanitarnih deponija je planiran u drugoj polovini 2011. godine, izuzev za Pljevlja i Bijelo Polje u prvoj polovini 2012. godine. Izgradnja deponije u Bijelom Polju trenutno nije u prvom planu, već će se rješenje pitanja odlaganja otpada za opštine Bijelo Polje, Kolašin i Mojkovac tražiti u skladu sa uslovima koje je dala Evropska investiciona banka za odobravanje kredita za izgradnju deponije u Beranama.

Izgradnja reciklažnih centara – Principi integrisanog procesa upravljanja otpadom, imaju za cilj smanjenje količina otpada koji se odlaže na deponijama. Stoga regionalni koncept upravljanja otpadom podrazumijeva da se u okviru svakog regiona, najčešće u krugu deponije, izgradi reciklažni, odnosno centar za selektiranje i pripremu za transport otpada koji će, zajedno sa deponijom, činiti centar za tretman otpada jednog međuopštinskog područja. Državnim planom usvojeni koncept izgradnje reciklažnih centara preporučuje pažljivo planiranje, koje podrazumijeva postepenu gradnju i proširenje kapaciteta za pojedine vrste obrade otpada, zavisno od potreba i mogućnosti opština. Do kraja planskog perioda predviđeno je obezbjeđenje osnovnih sadržaja reciklažnih stanica (centara), koji će omogućiti barem mehaničku obradu otpada.

Imajući u vidu prioritete iz Državnog plana i preporuke da se reciklažni centri grade nakon izgradnje deponija, u prethodnom periodu nije se radilo na stvaranju prostornih pretpostavki za smještaj i korišćenje ovih centara u punom kapacitetu, odnosno nije bilo uslova za njihovu izgradnju. Napominjemo da je u okviru projekta MESTAP (Montenegro Environmentally Sensitive Tourist Areas Project), koji se realizuje uz pomoć kredita Svjetske banke, ranije već nabavljena i instalirana oprema za selektiranje, odnosno reciklažu za sanitarnu deponiju "Lovanja".

U opštini Herceg Novi još je 2006. godine instalirana reciklažna stanica sa presama za papir, karton i PET ambalažu, mlinom za mljevenje plastike i drobilicom za staklo. Od jula 2009. godine u Herceg Novom u funkciji je reciklažno dvorište u kome se prikupljaju: papir i karton, staklo, PET, tvrda plastika, kablovi i metali, odjeća i obuća, gume, bijela tehnika, elektronski otpad, otpadni namještaj i otpadno drvo, otpadna jestiva ulja, otpadna motorna ulja i akumulatori i baterije. Na istoj lokaciji se predviđa izgradnja reciklažnog centra. Za realizaciju ovog projekta u većoj mjeri su obezbijeđena sredstva preko programa slovenačke vlade, i to dijelom kroz donaciju, a dijelom kroz kreditna sredstva.

Glavni grad Podgorica je u septembru 2010. godine pustio u rad centar za reciklažu/selektiranje otpada, kapaciteta 90.000 t/godišnje neselektiranog komunalnog otpada i liniju za tretman otpadnih vozila.

Selektivno sakupljanje otpada – Iskustva drugih zemalja jasno ukazuju da je izdvajanje na mjestu nastanka i selektivno sakupljanje otpada, odnosno izdvajanje reciklabilnog materijala iz komunalnog otpada, u velikoj prednosti u odnosu na izdvajanje reciklabilnih komponenti iz ukupne mase otpada. Takozvana „primarna reciklaža“ se temelji na odvojenom sakupljanju iskoristljivih

frakcija otpada i to na mjestu njegovog nastanka. Na taj način se formiraju odvojeni tokovi različitih vrsta materijala koji se mogu koristiti i opasnih komponenti otpada. Odvojeni tokovi pojedinih vrsta otpada (npr. otpadnih guma, lijekova, ulja, elektro otpada, građevinskog otpada, akumulatora, zelenog otpada i lako biorazgradivog otpada, papira, starih automobila, stakla, metalne i plastične ambalaže i dr.) garantuju kvalitetnu reciklažu.

Polazeći od navedenog, ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine je iniciralo pilot projekat „Selektivno sakupljanje otpada“ za koji je obezbijedilo 600 kontejnera za papir, staklo, PET ambalažu i Al limenke za sve gradove u Crnoj Gori. U 2010. godini, izuzev opština Podgorica, Herceg Novi, Kotor i Bar, ostale jedinice lokalne samouprave postigle su zanemarljive rezultate. Tokom 2011. godine planirano je da jedinice lokalne samouprave pripreme planove selektivnog sakupljanja otpada u okviru urbanih cjelina, (odrediti lokacije, broj kontejnera, nabavka kontejnera, njihovo postavljanje i početak selektivnog prikupljanja i transporta selektiranog otpada), na način da se do kraja 2011. godine obuhvate sva područja ovim aktivnostima.

Krajem 2010. godine Ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine sprovelo je tendersku proceduru za nabavku 550 kontejnera za potrebe javnih komunalnih preduzeća u Crnoj Gori, koji su početkom 2011. godine distribuirani svim jedinicama lokalne samouprave.

R/B	AKTIVNOST / MJERE	Rok	Realizacija	Komentar
1.	Izrada dokumentacije za izgradnju regionalnih sanitarnih deponija u Bijelom Polju, Beranama, Pljevljima, Nikšiću, Baru, Kotoru i Herceg Novom /studije izvodljivosti i elaborati procjene uticaja na životnu sredinu, glavni projekti/	2008.		Urađene i revidovane studije izvodljivosti (2008) Izuzev za deponiju u Pljevljima, urađeni elaborati procjene uticaja na životnu sredinu za ove deponije, i na iste data saglasnost (2009) Izrada glavnih projekata je u završnoj fazi, izuzev deponije u Pljevljima i Baru
2.	Obezbjedeње potrebnih dozvola, saglasnosti i odluka za izgradnju regionalnih deponija	2008.		Odluke o zajedničkom organizovanju poslova do sada su donijele skupštine opština Bar i Ulcinj; Berane, Andrijevića, Plav i Rožaje; Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin; Pljevlja i Žabljak i Nikšić, Plužine i Šavnik (2008) Prostorno – planski dokument za deponije donijele su: <i>Opština Bijelo Polje za lokaciju Čelinska kosa (oktobar, 2009. godine)</i> <i>Opština Nikšić (novembar 2009. godine) za lokaciju Budoš</i> <i>Opština Bar (januar 2010. godine) za lokaciju Možura</i> <i>Opština Berane (oktobar 2010. godine) za lokaciju Vasova voda.</i> U toku je izrada prostorno-planske dokumentacije za deponije u Kotoru i Pljevljima
3.	Izgradnja početnih kapaciteta regionalnih sanitarnih deponija u Bijelom Polju, Beranama, Pljevljima, Nikšiću, Baru, Kotoru i Herceg Novom	2008-2009.	nije realizovano	Početak izgradnje deponija planira se u drugoj polovini 2011. godine, izuzev deponija u Pljevljima i Bijelom Polju, u prvoj polovini 2012. godine. Za regionalnu deponiju u Bijelom Polju u skladu sa uslovima EIB-a. U Podgorici izgrađena deponija za opštine Podgorica, Danilovgrad i Cetinje.
4.	Izgradnja reciklažnih centara	2008-	nije realizovano	U okviru projekta MESTAP, ranije već nabavljena i instalirana oprema za selektiranje, odnosno reciklažu za sanitarnu deponiju "Lovanja". U opštini Herceg Novi u funkciji je manja reciklažna stanica od 2006. godine. U julu 2009. godine u opštini Herceg Novi izgrađeno reciklažno dvorište. Na istoj lokaciji se predviđa izgradnja reciklažnog centra. Glavni grad Podgorica je u septembru 2010. godine pustio u rad centar za reciklažu, sa linijom za tretman otpadnih vozila.
5.	Organizovanje i postepeno širenje selektivnog načina sakupljanja otpada iz domaćinstava postavljanjem odgovarajućih kontejnera	2008 -		Tokom 2008. godine u okviru pilot projekta "Selektivno sakupljanje otpada" nabavljeno 600 kontejnera za sakupljanje papira, PET ambalaže, stakla i AI-limenki. Krajem 2010. godine Ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine sprovelo je tendersku proceduru za nabavku 550

				kontejnera za potrebe javnih komunalnih preduzeća u Crnoj Gori. U 2010. godini, izuzev opština Herceg Novi, Kotor i Bar, ostale jedinice lokalne samouprave postigle su zanemarljive rezultate.
6.	Uspostavljanje sistema reciklažnih dvorišta u svakom gradu u Crnoj Gori u koje će građani sami donositi reciklabilne materijale, njihovo promovisanje i postepeno širenje	2008 -	nije realizovano	
7.	Zatvaranje i sanacija postojećih odlagališta otpada	2008 -		U narednom periodu predviđena je sanacija postojećih nesanitarnih odlagališta i radi se na obezbjeđenju sredstava i izradi projektne dokumentacije za realizaciju ove aktivnosti. Urađen je projektni zadatak za izradu Studije izvodljivosti za sanaciju nesanitarnih odlagališta u Crnoj Gori, koja će biti izrađena od strane konsultanta „COWI” u okviru tehničke podrške za implementaciju projekta „Upravljanje čvrstim otpadom u Crnoj Gori”, koja je obezbijeđena iz fonda WBIF 2010.
8.	Zatvaranje i sanacija privremene sanitarne deponije “Lovanja”	2008.	realizovano	Privremena sanitarna deponija “Lovanja” je prestala sa radom 31.12.2007. godine i njena sanacija je pri kraju, nakon čega slijedi monitoring uticaja deponije na životnu sredinu.
9.	Uspostavljanje sistema za upravljanje građevinskim otpadom i šutom/nabavka pokretnih postrojenja za tretman građevinskog otpada	2009.	nije realizovano	
10.	Definisanje lokacija za odlaganje inertnog/građevinskog otpada	2008.	nije realizovano	Pojedine opštine, u okviru prostorno-planske dokumentacije, određuju lokacije za zbrinjavanje građevinskog otpada; u 2010. godini donešen Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada.
11.	Uspostavljanje sistema za tretman i stabilizaciju kanizacionog mulja	2008. -	nije počelo da se realizuje	

Kašnjenje u realizaciji Državnog plana upravljanja otpadom determinisano je brojnim problemima u implementaciji ovog dokumenta i to prvenstveno uzrokovanih nedovoljnim iskustvom, niskim nivoom institucionalnih kapaciteta i nedostatkom finansijskih sredstava. Zato je realizacija planiranih aktivnosti zahtijevala dodatno angažovanje organa državne uprave, posebno nadležnog ministarstva i saradnju sa međunarodnim organizacijama i finansijskim institucijama na sprovođenju njihovih procedura.

3.4. Aktivnosti jedinica lokalne samouprave

Cilj ovog poglavlja je da se za svaku jedinicu lokalne samouprave u Crnoj Gori prikaže u kojoj su mjeri realizovane aktivnosti u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini. Podaci dobijeni od jedinica lokalne samouprave, odnosno njihovih javnih komunalnih preduzeća kojima je povjereno obavljanje poslova upravljanja otpadom, sistematizovani su u tabeli datoj kao prilog ovog izvještaja.

Analiza podataka dobijenih od opština ukazuje na sljedeće:

- Ne vrše se procjene i ne vodi evidencija o proizvedenim količinama pojedinih vrsta otpada. Zbog toga kvalitet dostavljenih podataka zavisi od osposobljenosti kadrovskih kapaciteta u jedinicama lokalne samouprave i njihovim komunalnim preduzećima i uglavnom su nekonzistentni, nepotpuni i prikazani u različitim mjernim jedinicama (t/god; m³/god i sl.), zbog čega je teško izvesti prave pokazatelje o stvarnim količinama proizvedenog otpada na godišnjem nivou. Svođenjem podataka o proizvedenom otpadu koje su dostavile jedinice lokalne samouprave na istu jedinicu mjere (tona) i uz usvajanje prosječne vrijednosti specifične težine otpada, procijena je da se godišnje u Crnoj Gori (ne računajući opštine Mojkovac, Podgorica, Tivat i Rožaje, koje nijesu dostavile ovaj podatak) proizvede oko 168.000 t komunalnog otpada. Količina otpada proizvedenog u opštinama Mojkovac, Podgorica, Tivat i Rožaje, za potrebe ovog dokumenta, izvedena je na bazi količina sakupljenog otpada i procenta sakupljanja u gradskom i seoskom području, i obračunata na iznos od oko 94.860 t godišnje, što znači da ukupne količine otpada koje se generišu na prostoru Crne Gore iznose oko 262.700 t.
- Količine sakupljenog otpada obračunate na osnovu dostavljenih podataka iznose oko 216.700 t. Međutim, zbog navedenih razloga, realna procjena je da se na godišnjem nivou u Crnoj Gori sakupi između 180 000 i 190 000 t otpada. Devet opština je dostavilo podatke o količinama pojedinih komponenti otpada u sakupljenom otpadu. Na osnovu načina na koji su dostavljeni podaci, može se zaključiti da se prije radi o procjenama nego o stvarno utvrđenim količinama ovog otpada. Ipak, polazeći od dobijenih podataka za ovih devet opština o ukupno sakupljenom otpadu (65.640 t) i količinama pojedinih komponenti otpada: papir i karton - 13.386 t; staklo - 6.270 t; plastika - 8.168 t; tekstil - 3.230 t; metali - 3.088 t; baštenski otpad - 11.604 t, organski otpad 7.709 t i ostali otpad - 12.185 t, dolazi se do procentualnog učešća pojedinih komponenti u ukupno sakupljenom otpadu: papir i karton - 20,39%; staklo - 9,55%; plastika - 12,44%; tekstil - 4,92%; metali - 4,70%; baštenski otpad - 17,68%, organski otpad 11,75% i ostali otpad - 18,56 %.
- U dijelu pitanja koje se odnosi na procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada na gradskom i seoskom području, takođe su dostavljeni nepotpuni, nekonzistentni podaci i, često, zbunjujući kakvi su npr. podaci vezani za broj stanovnika obuhvaćenih organizovanim sakupljanjem otpada u odnosu na procenat tih stanovnika u ukupnom stanovništvu. Iako se ne raspolaže podacima o broju stanovnika koji u okviru jedne opštine žive na gradskom, odnosno seoskom području (da bi se precizno utvrdile količine proizvedenog i sakupljenog otpada na ovim područjima), generalno na seoskom području se produkuje znatno manja količina otpada po stanovniku u odnosu na urbano područje, tako da prosjek od 20% sakupljenog otpada na seoskom području (kod opština koje su dostavile takve podatke), zbog prirode tog otpada, ukazuje na zadovoljavajuće stanje u dijelu koji se odnosi na sakupljanje otpada.
- Došlo je do neznatnog povećanja teritorije sa koje se vrši organizovano sakupljanje otpada u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području).
- U 14 opština došlo je do povećanja sakupljenog komunalnog otpada u odnosu na prethodnu godinu u procentu između 2 i 10% (za kabasti otpad i do 15 %), dok je u dvije opštine došlo do smanjenja u procentu od 1, odnosno 5%. Kod 5 opština nije bilo promjena.
- Na bazi podataka o tehničkoj opremljenosti komunalnih preduzeća dobijenih od pojedinih opština, može se zaključiti da se radi o raznorodnoj opremi, kako u dijelu posuda za sakupljanje otpada (kontejneri dimenzija 1,1; 3; 5 i 7 m³; kante različitih zapremina, burad i sl.), tako i za vozila (autosmečare, kiperi, grajferi autopodizači, vozila za čišćenje ulica isl.).
- Tokom 2010. godine u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga, devet opština, imalo je ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture u oblasti upravljanja otpadom (673 650 €) ne računajući ulaganja Glavnog grada u izgradnju reciklažnog centra i linije za tretman otpadnih

vozila. Nabavljeno je 851 kontejner zapremine 1,1 m³, 7 kontejnera zapremine 5 m³ i 5 specijalnih vozila za odvoz otpada.

- Iako postoji zakonska obaveza organizovanja selektivnog sakupljanja otpada, ostvareni rezultati nisu zadovoljavajući. Jedino u primorskim opštinama i, u Podgorici, ima određenih pomaka u ovim aktivnostima. S tim u vezi evidentno je da nije uspostavljen sistem za organizovano sakupljanje opasnog otpada iz domaćinstava.
- Postoji značajna razlika u cijenama usluga odvoženja otpada između fizičkih i pravnih lica i one su uglavnom značajno veće za pravna lica. Za fizička lica prosječna cijena na nivou države je 0,052 €/m², dok se za pravna lica cijene obračunavaju prema veličini i vrsti poslovnog objekta, lokaciji i dr. Na osnovu dostavljenih podataka utvrđeno je da je procentualna razlika u cijenama odvođenja otpada između fizičkih (na nivou države) i pravnih lica 420 %.
- Sve opštine imaju približno isti ili veći procenat naplate od pravnih u odnosu na fizička lica, jedino opštine Ulcinj i Kolašin imaju značajno veći procenat naplate kod fizičkih lica.
- Jedino se u Podgorici, na sanitarnoj deponiji „Livade“, vrši odlaganje otpada u skladu sa zakonom i standardima i direktivama EU. Na ovoj deponiji odlaže se otpad sakupljen na teritoriji Glavnog grada i opština Danilovgrad i, dio otpada iz opština Kotor, Budva i Tivat. Imajući u vidu da je u 2010. godini na ovu deponiju odloženo 68 400 t komunalnog otpada, što predstavlja oko 37% od ukupno procijenjenog sakupljenog otpada u Crnoj Gori.
- Većina opština, njih 11, nije definisalo lokacije za odlaganje građevinskog otpada već se isti odlaže na neuređenim odlagalištima komunalnog otpada. Pet opština već je riješilo pitanje odlaganja građevinskog otpada, uglavnom definisanjem privremenih lokacija, dok su tri opštine utvrdile lokacije ovih deponija kroz prostorno plansku dokumentaciju.
- Prema dobijenim podacima, devet opština je imalo aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta sa kojih je uklonjeno oko 1 600 t otpada.
- Šest opština je imalo aktivnosti u oblasti zakonske regulative i projektne ili planske dokumentacije koji se odnose na oblast upravljanja otpadom.
- Čak i u pojedinim opštinama koje su donijele lokalne planove upravljanja otpadom, isti se ne realizuju u dovoljnoj mjeri.
- Sve opštine koje su imale obavezu formiranja zajedničkih (međuopštinskih) preduzeća za upravljanje regionalnim sanitarnim deponijama, nijesu ispoštovale ovu obavezu.
- Evidentne su nedovoljne aktivnosti jedinica lokalne samouprave na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom.
- Tokom 2010. godine, u skladu sa svojim ovlaštenjima, komunalna policija je u skoro svim gradovima preduzimala mjere u vezi sa prekršajima napravljenim u oblasti upravljanja otpadom. Sprovedeno je oko 270 postupaka i naplaćeno oko 19 500 € za prekršaje počinjene od strane fizičkih i pravnih lica, kao i odgovornih lica u pravnim licima. Prema dobijenim podacima, ove službe su bile najaktivnije u Baru, Bijelom Polju, Danilovgradu, Kotoru, Rožajama i Podgorici.

Iz prethodno navedenog, prepoznaje se nedovoljno angažovanje opština na realizaciji Državnog plana upravljanja otpadom i lokalnih planova upravljanja otpadom, kao i na stvaranju uslova za implementaciju Zakona o upravljanju otpadom.

Česte primjedbe opština da je Zakon neprimjenljiv, nijesu osnovane. Dobar primjer za to je Glavni grad Podgorica, koji implementira i zakon i donešene planove iz oblasti upravljanja otpadom, što pokazuje da se uz izvjesno zalaganje i aktivniji odnos prema ovom pitanju, Zakon može primjenjivati.

3.5. Pregled stanja u oblasti upravljanja ostalim vrstama otpada

3.5.1. Industrijski otpad

Pod industrijskim otpadom se podrazumijevaju sve vrste otpadnog materijala i nusproizvoda koji nastaju tokom određenih tehnoloških – industrijskih procesa. Postoji vrlo malo podataka o industrijskom otpadu, a evidencija industrijskog otpada se ne vrši sistematski.

Industrijski otpad po svojim karakteristikama može biti opasan i neopasan.

Zakon o upravljanju otpadom nalaže da svaki proizvođač otpada obezbijedi zbrinjavanje otpada koji produkuje, u skladu sa propisima, odnosno da uradi plan upravljanja otpadom ukoliko na godišnjem nivou proizvodi više od 200 kg opasnog ili više od 40 t neopasnog otpada. Jedinica lokalne samouprave može obavezati proizvođača otpada da dostavi podatke o proizvedenom otpadu i načinu upravljanja otpadom, ukoliko na godišnjem nivou proizvode više od 10 tona neopasnog otpada (član 22 Zakona o upravljanju otpadom, „Sl. list Crne Gore”, br. 73/08).

Neopasni industrijski otpad je otpad koji nema ni jedno od svojstava utvrđenih Nacrtom pravilnika o metodama ispitivanja otpada, načinima, postupcima i metodama karakterizacije, institucijama za obavljanje karakterizacije i sadržaju obrasca izvještaja, koja su karakteristična za opasni otpad. Ne postoje validni podaci o količinama i vrstama otpada koji nastaje u tehnološkim procesima u Crnoj Gori, a koji nema svojstva koja bi ga svrstavala u opasni otpad. Ova vrsta otpada najčešće nastaje u drvnoj i prehrambenoj industriji, ali i u industriji nemetala i mineralnih proizvoda.

Nus proizvodi koji nastaju u poljoprivredi, ribarskoj industriji, proizvodnji hrane, pića i slično, u razvijenim zemljama ne predstavljaju otpad. Takođe, u skladu sa članom 2 tačka 4 Zakona o upravljanju otpadom odredbe ovog zakona se ne primjenjuju na otpad iz klanica. U Crnoj Gori se uglavnom sa ovim sirovinama postupa kao sa komunalnim otpadom iz domaćinstava.

Rješavanje pitanja zbrinjavanja otpada nastalog u proteklih nekoliko decenija u velikim industrijskim sistemima, kao što su Kombinat aluminijuma Podgorica, Željezara Nikšić, Termoelektrana Pljevlja i dr., kao i otpada nastalog u malim i srednjim preduzećima predstavlja jedan od najvećih izazova u oblasti zaštite životne sredine.

Industrijski otpad iz Kombinata aluminijuma Podgorica

KAP je u 2010.godini proizveo 81.968,6 t komercijalnog metala. Iz ove proizvodnje, tokom 2010. godine, nastale su količine otpada date u tabeli koja slijedi:

Opasan otpad

R/B	Vrsta otpada	Mjesto nastanka	t/god
1.	Katodni dio obloge (katodna masa)	Elektroliza	1.459,86
2.	Prašina krupne i sitne šljake	Silumini	887,71
3.	Koksa prašina iz filtera u skladištu sirovina	Anode	73,32
UKUPNO			2.420,89

Neopasan otpad

R/B	Vrsta otpada	Mjesto nastanka	t/god
1.	Vatrostalni materijal (šamotna opeka)	Elektroliza	3.696,31
		Livnica	50,12
		Anode	1.062,86
2.	Koksa prašina iz kranova sa peći za pečenje anoda	Anode	118,55
3.	Razno industrijsko smeće (ugljena prašina, glinica, šljaka sivog liva...)	Elektroliza	7,62
		Livnica	12,48
		Silumini	0,00
		Anode	243,21
4.	Otpadni građevinski materijal	Zajedničko održavanje	937,66
UKUPNO			6.128,81

Fabrika za proizvodnju glinice nije u radu od aprila 2009.godine, tako da od tada nema otpada nastalog u procesu proizvodnje glinice (crveni mulj, ugljena prašina, vatrostalni materijal...).

Kroz projekat Svjetske banke „Integralno upravljanje ekosistemom Skadarskog jezera“ sprovode se aktivnosti na definisanju količina pojedinih vrsta otpada koji se nalazi na deponiji u krugu KAP-a.

Kroz projekat je opredijeljeno 1 milion USD za KAP, i to za izradu Studije opavdanosti/Idejnog rješenja za odlagalište otpada u KAP-u, Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa pravilima Svjetske Banke i angažovanje individualnog konsultanta za podršku jačanja kapaciteta Agencije za IPPC i legislativu u vezi opasnog otpada. Ove aktivnosti se finansiraju jer je sanacija opasnog otpada obaveza Vlade Crne Gore, prema Privatizacionom ugovoru. Pomenute aktivnosti biće uvezane sa novim projektom Svjetske banke, vrijednim 60 miliona USD, koji će se odnositi i na ekološku crnu tačku KAP.

Rabljena ulja koja su u proteklom periodu bila skladištena u krugu KAP-a su izvezena i predata firmi „Hemosan“ d.o.o. Bar, kojoj je Agencija za zaštitu životne sredine izdala dozvolu za sakupljanje i transport opasnog otpada.

Industrijski otpad iz Željezare Nikšić

Željezara u Nikšiću je projektovana za proizvodnju 300.000 t/god visokokvalitetnog čelika raznih profila i dimenzija.

Količina otpada koji nastaje u ovoj industriji direktno zavisi od obima proizvodnje, navedena količina je izračunata na obim proizvodnje 200.000 t tečnog metala.

Glavne vrste otpada koje se stvaraju u Željezari su: (a) neopasni otpad - pepeo iz termoelektrane i mulj koji nastaje nakon tretmana otpadnih voda; (b) opasni otpad – opasni mulj koji sadrži teške metale, PCB koji je izmiješan sa drugim materijalima i pijesak od kalupa iz procesa livenja.

Količine otpada koje se stvaraju u Željezari iznose:

Materijal/otpad	Količina (t/god)
Pepeo iz termoelektrane-proces sagorijevanja uglja	12.000
Otpad nastao proizvodnjom čelika-šljaka	30.000
Otpad kao vatrostalni materijal iz procesa proizvodnje čelika	6.000
Otpad iz procesa valjanja-cunder	3.000
PBC izmiješan sa drugim materijalima i kontaminirani pijesak	nema podataka

Na osnovu kategorizacije otpada, prve četiri vrste otpada navedene u tabeli su svrstane u neopasni otpad.

Otpadna ulja su bezbjedno smještena u rezervoar u krugu Željezare – količina 30 t i za sada nije ništa rađeno po pitanju izvoza ovog ulja.

Industrijski otpad iz AD „Tara precision work“ Mojkovac

Otpad iz ovog industrijskog postrojenja nastaje u procesu površinske elektrohemijske zaštite (galvanizacije). Na odvojenom i obezbijeđenom prostoru u krugu fabrike se nalazi oko 7.000 kg otpadnog taloga, sa sadržajem rastvora teških metala (Cd, Pb, Hg, Cr, Ni, Zn, Co). Otpadni talog je upakovan u propisnu ambalažu i odložen u metalni kontejner po nalogu ekološke inspekcije. Ovlašćena institucija je izvršila hemijske analize ovog otpada, ali ništa nije rađeno u vezi sa njegovim izvozom.

Industrijski otpad iz bivšeg rudnika olova i cinka „Brskovo“u Mojkovcu

Ukupna količina potencijalno opasnog materijala po životnu sredinu koji se nalazi na lokaciji gdje je nekada bila upravna zgrada Rudnika olova i cinka „Brskovo“, (koji više nije u funkciji), sa pogonima za mljevenje rude i flotaciju iznosi, prema slobodnoj procjeni, između 6.000 i 7.000 m³. Otpad je nastao u procesu flotacije prilikom dobijanja koncentrata rude cinka i olova. Hemijski otpad iz laboratorije ovog rudnika je izvezen.

Industrijski otpad iz Fabrika papira „Nova Beranka“ Berane

Nakon dvogodišnjeg rada, polovinom 2007. godine Fabrika je prestala sa proizvodnjom. Na zalihama se nalazi 8.500 kg hemikalija sa isteklim rokom upotrebe koje su se koristile u procesu proizvodnje papira, a koje bi zbog hemijskog sastava mogle biti štetne po životnu sredinu ukoliko ne bi bile zbrinute na odgovarajući način.

Na zalihama su: Urepret (sulfonirana urea formaldehidna smola) -1.500 kg; Melaklej (alkil keten dimer-vodeni rastvor) - 6.000 kg; Leukofofor (optički izbjeljivač koji u sebi sadrži određenu količinu jedinjenja na bazi arsena) – 1.000 kg.

Hemikalije su odložene u obezbijeđen prostor unutar kruga fabrike. Još uvijek nije urađeno ništa po pitanju trajnog zbrinjavanja ovog otpada.

Industrijski otpad iz DOO „Kips Polimka“ Berane

U objektima bivše fabrike kože nalazi se 68.772 kg hemikalija koje su nekada korišćene u procesu štavljenja i prerade kože, a kojima je istekao rok upotrebe. Otpadne hemikalije su popisane i uskladištene u bezbjedan objekat, ali još uvijek nije bilo aktivnosti vezanih za izvoz ovog otpada.

Industrijski otpad iz termoelektrane „Pljevlja“

Termoelektrana Pljevlja je veliki proizvođač industrijskog otpada. Ukupno se godišnje proizvede oko 571.000 t otpada od čega 280.000 – 300.000 t pepela koji nastaje sagorijevanjem uglja, kao energetskog goriva za rad elektrane. Ostali dio otpada čine otpadna ulja, mazut, otpad sa bojama, mulj iz toplane i druge vrste otpada. Šljaka i prašina iz kotla i leteći pepeo iz uglja nijesu klasifikovani kao opasni otpad, ali zahtijevaju posebno upravljanje.

Na deponiji pepela i šljake na „Maljevcu“ se nalazi cca 7.500.000 tona pepela i šljake. Izvršene su potrebne fizičke i fizičko-hemijske analize tog otpada. Dobijeni rezultati ispitivanja pokazuju povećan sadržaj bora (B) u odnosu na MDK.

U okviru projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“ koji se realizuje sa Svjetskom bankom razmatraće se najprihvatljivija rješenja za sanaciju deponije „Maljevac“.

Industrijski otpad iz Rudnika uglja u Pljevljima

Rudnik na godišnjem nivou proizvede oko 7,5 miliona tona otkrivke koja se odlagaže na lokaciji »Jagnjilo«, koja zauzima površinu od 150 ha. Iako se radi o neopasnom otpadu, karakteristike ovog materijala su nepovoljne budući da se radi o laporcu i prašini koja se podiže i raznosi pri kretanju mehanizacije, istovaru materijala, a posebno pod uticajem vjetra.

Otpadna ulja su skladištena na propisan način, a njihova količina iznosi 35 t. Nema aktivnosti koje se odnose na izvoz ovog otpada.

Industrijski otpad iz Flotacijskog jalovišta rudnika Šuplja Stijena u Pljevljima

Flotacijsko jalovište Rudnika olova i cinka »Šuplja Stijena«, zauzima površinu od oko 95.000 m² i nalazi se na koti 685 mnm. Prema procjeni, na ovom prostoru je deponovano oko 3.900.000 tona jalovinskog materijala, koji je vrlo usitnjen (zbog zahtjeva tehnologije), a sadrži određeni procenat teških metala (olova=0,24%, cinka=0,70%, gvoždje, bakar i dr.) i dodatno je onečišćen flotacijskim reagensima.

U okviru projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“ koji se realizuje sa Svjetskom bankom razmatraće se najprihvatljivija rješenja za sanaciju deponije „Gradac“.

Industrijski otpad u preduzeću D.O.O. "Vektra Nord"- Kolašin

U krugu preduzeća D.O.O. „Vektra Nord“, u metalnom rezervoaru, na propisan način je odloženo cca 30 t ulja za impregnisanje drveta, koje je ostalo od prethodnog preduzeća za impregnaciju drveta „Impregnacija“. U toku je razmatranje mogućnosti za izvoz ovog ulja.

Industrijski otpad iz A.D. „Daido Metal“ - Kotor

U krugu preduzeća na privremenoj deponiji, bilo je deponovano oko 25 m³ otpadnog galvanskog mulja. Izvještaj o utvrđivanju karaktera otpada, urađen od strane ovlaštene institucije, pokazao je da se radi o opasnom otpadu. Mulj koji je bio deponovan je izvezen.

Industrijski otpad iz DOO »Hemomont« - Podgorica (farmaceutska industrija)

Opasan otpad iz procesa proizvodnje se lageruje u magacinu opasnog otpada i sukcesivno šalje na uništenje u inostranstvo. Prosječna godišnja količina prikupljenog opasnog otpada je 1.800 kg.

Industrijski otpad iz AD »Jadransko brodogradilište« - Bijela

Postojeće količine otpada u Brodogradilištu:

- otpadni grit: 27.000 m³
- pomiješani kruti zauljani otpad u bačvama (zapremine 200 l) - cca 30 m³;
- tehnološki otpad komunalnog tipa (pomiješano: drvo, plastika, konopi, izolacija, karton, guma i dr.) – cca 2.000 m³;
- zauljani tečni otpad (preuzima se od strane ovlaštene firme – količine nisu poznate);
- komunalni otpad koji se kontinuirano preuzima i zbrinjavanje od strane lokalnog komunalnog preduzeća i koji je kvantifikovan u dijelu komunalnog otpada.
- metalni otpad: kontinuirano preuzimanje i zbrinjavanje od strane ovlaštene firme (na godišnjem nivou proizvodi se od 1.000 do 1.200 t).

Najveći problem u brodogradilištu je otpadni grit. Brodogradilište je potpisalo ugovor sa jednom hrvatskom kompanijom za izvoz 27.000 m³ grita u Republiku Gvineju, pri čemu se mora ispoštovati komplikovana administrativno-pravna procedura po Bazelskoj konvenciji, budući da se upotrebljeni grit smatra opasnim industrijskim otpadom. Vrijednost čitavog posla je 2,5 miliona eura, a brodogradilište Bijela je već konkurisalo i za kredit kod poslovnih banaka, kojim će finasirati realizaciju tog posla nakon dobijanja svih potrebnih saglasnosti od crnogorskih i vlasti Republike Gvineje. U okviru projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“ koji se realizuje sa Svjetskom bankom razmatraće se najprihvatljivija rješenja za sanaciju stanja u Brodogradilištu Bijela.

Industrijski otpad u preduzeću »Adriatic Marinas« – bivši remontni zavod (brodogradilište) »Arsenal« - Tivat

Na lokalitetu bivšeg Remontnog zavoda „Arsenal“ u Tivtu, čija je prenamjena u toku, decenijama se vršio remont brodova ratne mornarice. Na ovom prostoru nalaze se velike količine otpada od pjeskarenja brodova. Nakon prestanka rada »Arsenal«-a, na ovom prostoru je u toku izgradnja velikog hotelsko-apartmanskog naselja sa marinom za velike jahte. Međutim, ostalo je otvoreno pitanje načina zbrinjavanja znatnih količina opasnog otpada:

- rabljeni grit od pjeskarenja na kopnu 2.500 - 3.000 m²;
- otpadne azbest-cementne ploče: 1.2 x 1 m, ukupno 29.000 komada i 0,66 x 0,42 m, ukupno 15.000 komada.

Otpadne azbest-cementne ploče su izvezene, a planirano je da se rabljeni grit izveze nakon što se izveze grit iz Brodogradilišta »Bijela«.

Otpad iz malih i srednjih preduzeća

U malim i srednjim preduzećima u oblasti drvoprerade, metalne industrije, proizvodnje hrane, tekstilnoj industriji i dr. stvaraju se određene količine neopasnog i opasnog otpada. Opasni otpad je identifikovan i u privrednim subjektima kao što su benzinske pumpe, fotografske radnje, kozmetički saloni i sl. Podaci o količinama ovog otpada nijesu poznati. Donošenjem planova upravljanja otpadom, što je zakonska obaveza, imaće se bolji uvid u količine otpada koje nastaju u ovim sredinama.

Otpad iz AD «Plantaže» - Podgorica

AD «Plantaže» iz Podgorice je najveći poljoprivredni kombinat u Podgorici, koji u svojoj proizvodnji koristi različita sredstva za zaštitu bilja. Ta sredstva pripadaju grupi hemijski opasnih materija kao što su pesticidi. Ova sredstva se najčešće isporučuju u plastičnoj ambalaži koja stvara velike količine opasnog otpada. Ne raspolaže se podacima izraženim u težinskim jednicama o količinama poljoprivrednog otpada koji nastaje u AD «Plantaže». Međutim, na osnovu dokumentacije Fitosanitarne uprave o izdatim dozvolama za uvoz sredstava za ishranu i zaštitu bilja, došlo se do podatka o količinama otpada nastalim u periodu od 01.02.2009.-08.09.2009. godine, koje su izražene u komadima pojedinih vrsta otpadne ambalaže.

PVC vreće		PVC flaše	
Veličina	Komada	Veličina	Komada
50 kg	272	25 l	48
40 kg	1.414	20 l	150
25 kg	2.688	1 l	238
20 kg	3.368	0,48 l	2.500
10 kg	1.500	0,20 l	500
5 kg	210	0,10 l	35.300
1 kg	1.600	0,05 l	500
0,50 kg	550	0,03 l	200
0,25 kg	500	0,02 l	500
0,20 kg	1.200		
0,10 kg	1.700		
0,03 kg	500		

Otpad u preduzeću DOO „Hemosan“ Bar

U okviru svojih aktivnosti na sakupljanju i iznalaženju načina zbrinjavanja opasnog otpada iz drugih preduzeća, DOO „Hemosan“ je realizovao sljedeće aktivnosti:

- preuzeo je hemikalije (1 557,5 kg) iz bivšeg rudnika „Brskovo“ Mojkovac, uskladištio ih u svom magacinu i pripremio za izvoz;
- preuzeo je azbestni otpad (594,2 t) iz „Adriatic Marinas“- Tivat i obavio njegov izvoz radi daljeg tretmana i trajnog odlaganja;
- preuzeo je galvanski mulj (18 260 m³) iz preduzeća „Daido Metal“ Kotor i obavio njegov izvoz radi daljeg tretmana i trajnog odlaganja;
- od Jadranskog brodogradilišta Bijela preuzima rabljena ulja i zauljani otpad;
- od Vojske Crne Gore preuzeo je hemijski otpad (22 760 kg), upakovao ga u odgovarajuću ambalažu i pripremio za izvoz radi daljeg tretmana i trajnog odlaganja;
- preuzeo je elektronskog otpada od „Telenora“ (860 kg) i iz Skupštine Crne Gore (2 t) radi daljeg tretmana i trajnog odlaganja;
- iz raznih auto servisa preuzeo je 132 t motornih ulja i 1 t uljnih filtera, zauljanih krpa i zauljane plastične ambalaže.

Posebne vrste otpada

Vlada Crne Gore usvojila je koncesioni akt kojim se stvaraju pretpostavke za pripremu tenderske dokumentacije i izbor Obradivača istrošenih baterija i akumulatora, otpadnih guma, otpadnih vozila,

otpada od elektronskih i električnih proizvoda i otpadne ambalaže. Na taj način očekujemo da će se pitanja tretmana navedenih posebnih vrsta otpada riješiti u skladu sa zakonom, odnosno u skladu sa direktivama EU.

U Koncesionom aktu za davanje koncesija za vršenje poslova preuzimanja, sakupljanja i obrade posebnih vrsta otpada u Crnoj Gori, date su procjene količina posebnih vrsta otpada koja nastaje na godišnjem nivou u Crnoj Gori.

Saglasno projekciji, koja je rađena na osnovu iskustava zemalja članica Evropske unije, procijenjena količina je:

- istrošenih baterija i akumulatora koja godišnje nastaje u domaćinstvima i na sličan način kod pravnih lica je od 0,05 do 0,1 kg/stanovniku ili za cjelokupno područje Crne Gore godišnje najmanje 30 t;
- otpadnih guma koja godišnje nastaje, upotrebom vozila u vlasništvu fizičkih i pravnih lica, je od 6 do 10 kg/stanovniku ili za cjelokupno područje Crne Gore godišnje iznosi najmanje 3.600 t;
- godišnja količina otpadnih vozila se ocenjuje na oko 30% od vozila koja su godišnje u Crnoj Gori prvi put registrovana, što znači oko 6.000 t otpadnih vozila, ukoliko se godišnje registruje između 12.000 i 18.000 vozila i ako se pretpostavi da je prosječna masa vozila oko 1,3 t;
- otpada od električnih i elektronskih proizvoda koja godišnje nastaje u domaćinstvima i na sličan način kod pravnih lica je od 7 do 12 kg/stanovniku ili za cjelokupno područje Crne Gore godišnje najmanje 4.200 t; i
- ambalažnog otpada koji godišnje nastaje u domaćinstvima i na sličan način kod pravnih lica je od 80 do 130 kg/stanovnika ili za cjelokupno područje Crne Gore godišnje iznosi oko 46.000 t.

Građevinski otpad

U Crnoj Gori nema podataka o količinama građevinskog otpada, niti se vrši organizovano sakupljanje. Samo manju količinu ovog otpada sakupljaju i odvoze komunalna preduzeća (otpad iz domaćinstava). Intenzivna gradnja posljednjih godina, međutim, doprinosi naglom porastu ove vrste otpada što, zbog neadekvatnog postupanja, postaje sve veći problem. Otpad, uglavnom, uklanjaju izvođači radova koristeći vlastitu mehanizaciju, pri čemu ne izdvajaju korisne frakcije, već pomiješan otpad odvoze do mjesta odlaganja. Ovaj otpad sadrži i komponente ambalažnog otpada.

U 2010. godini donešen je Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada.

Državnim planom obavezuju se jedinice lokalne samouprave ili više njih zajedno, da odrede lokaciju za zbrinjavanje građevinskog otpada.

Građevinski otpad je potrebno, u što većoj mjeri, preraditi i na taj način izbjeći njegovo trajno odlaganje na određenim lokacijama. Prerada građevinskog otpada vršiće se u postrojenjima za preradu građevinskog otpada. U skladu sa navedenim Pravilnikom potrebno je obezbijediti recikliranje više od 70% građevinskog otpada i dalju preradu ili odstranjivanje ostataka građevinskog otpada koja nastaju pri recikliranju u postrojenjima za preradu građevinskog otpada.

U skladu sa Pravilnikom investitor objekta čija je ukupna zapremina objekta i zemljanog iskopa veća od 2.000 m³, priprema plan upravljanja građevinskim otpadom na koji saglasnost daje nadležni organ u skladu sa zakonom.

3.5.2. Veterinarski otpad

Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list RCG", br. 80/2005 i 73/2008) definisao je da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja propisuje uslove, način i postupak obrade veterinarskog otpada.

U Crnoj Gori još uvijek nije uspostavljen sistem upravljanja veterinarskim otpadom, kojim se obezbjeđuje adekvatna zaštita životne sredine. Veterinarski otpad nastaje u veterinarskim ambulantama (ispitivanjem i liječenjem životinja i pružanjem veterinarskih usluga) i najčešće se sa njim postupa kao sa komunalnim otpadom. U Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji (jedina veterinarska laboratorija u Crnoj Gori) je uspostavljena interna procedura uklanjanja biomedicinskog otpada. U ovoj i pojedinim veterinarskim organizacijama vrši se prethodna sterilizacija vodenom parom pod povećanim pritiskom u autoklavima, nakon čega se otpad odlaže na mjestima na kojima se odlaže komunalni otpad.

U narednom periodu (2011. godina) planirana je izrada podzakonskog akta, kojim će se propisati uslovi, način i postupak obrade veterinarskog otpada kao i uslovi za implementaciju. Očekuje se podrška TAEX eksperata za uspostavljanje odgovarajuće legislative i obuku subjekata kod kojih tokom rada nastaje veterinarski otpad.

Pravila za nus-proizvode životinjskog porijekla

Zakonom o veterinarstvu („Sl. list CG“, br. 11/04 i 27/07) i određenim podzakonskim aktima iz prethodnog perioda su definisana generalna pravila za sakupljanje i uništavanje nus-proizvoda životinjskog porijekla koji nijesu namijenjeni za ishranu ljudi. Okvir za uređivanje ove oblasti, u skladu sa EU zakonodavstvom, će postaviti novi Zakon o veterinarstvu, čije je usvajanje predviđeno do kraja 2011. godine.

Dinamikom utvrđenom NPI za period 2011-2014. godina planirano je donošenje novih pravilnika, uputstava i vodiča u skladu sa EU propisima iz ove oblasti.

U sklopu MIDAS PROJEKTA (Svjetska banka) planirana je izrada Studije izvodljivosti, kojom će se, nakon analize vrsta i količina nus-proizvoda životinjskog porijekla, odrediti najprihvatljiviji način za upravljanje otpadom životinjskog porijekla u Crnoj Gori.

3.5.3. Medicinski otpad

Proizvođači medicinskog otpada u Crnoj Gori su javne zdravstvene ustanove, apoteke, ordinacije i ustanove privatne prakse iz oblasti medicine i slično. Medicinski otpad se javlja kao komunalni otpad iz medicinskih ustanova i opasni medicinski otpad.

Izrada podzakonskog akta koji propisuje uslove, način i postupak obrade medicinskog otpada, zasnovan na Zakonu o upravljanju otpadom, je u toku i treba ga usaglasiti i implementirati nakon dodjele ugovora koncesionaru.

U Crnoj Gori do sada nijesu vršena mjerenja količina medicinskog otpada, osim u KCCG. Klinički Centar Crne Gore, prema dostavljenim podacima, proizvodi 722 t godišnje medicinskog otpada, od čega 182 t opasnog medicinskog otpada ili 25,2%. Računajući na ukupan broj postelja, Klinički Centar Crne Gore proizvodi 0,66 kg /krevet -dan opasnog medicinskog otpada, odnosno 2,47 kg/krevet-dan medicinskog otpada.

Uzimajući u obzir ovaj podatak i predviđeni rast broja stanovnika, u Nacionalnoj strategiji upravljanja medicinskim otpadom ukupna količina medicinskog otpada koja se generiše u Crnoj Gori procijenjena je na 3 496,5 t/god, od čega 874 t/god opasnog medicinskog otpada.

Lokacije za obradu su definisane Koncesionim elaboratom i nalaze se u krugu bolnica i KCCG. Prilikom odabira tehnologije uzeto je u obzir »načelo blizine« kao preporuka Svjetske Zdravstvene Organizacije (WHO), prema kojoj se otpad mora obrađivati i zbrinjavati što je moguće bliže mjestu nastanka. Pri tom, vodilo se računa i o troškovima pojedinih tehnologija, lokaciji javnih zdravstvenih ustanova, procijenjenoj količini medicinskog otpada, finansijskim mogućnostima, postojećem stanju u ovoj oblasti, zakonodavnoj regulativi kao i prednostima i nedostacima određenih tehnologija.

Za obradu medicinskog otpada odabrana je tehnologija dezinfekcije parom pod visokom temperaturom. Za primjenu ove tehnologije izabrana je oprema koja predviđa usitnjavanje otpada i

vrši dezinfekciju visokim temperaturama, čime se postiže maksimalni učinak sterilizacije medicinskog otpada.

Sterilizacija otpada se radi prema poznatom metodu vlaga-toplota. Obrada se vrši u skladu sa najpovoljnijim uslovima za higijenu – čime otpad treba da bude doveden u stanje koje ne narušava životnu sredinu. Materijal koji se dobije obradom otpada, tj. sterilizacijom je lako eliminisati jer je inertan, suv, stabilan i ne sadrži nikakve hemikalije.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 04.03.2010. godine usvojila Koncesioni elaborat za upravljanje medicinskim otpadom u Crnoj Gori, nakon čega je 01.04.2010. godine objavljen Medjunarodni poziv za finansiranje, izgradnju i upravljanje medicinskim otpadom u Crnoj Gori prema ugovoru o koncesiji. Tender je završen, odabran je koncesionar i u toku su pregovori oko potpisivanja ugovora, nakon čega počinje realizacija projekta. Koncesionar će biti u obavezi da razvrsta, na mjestu nastanka, sakupi i obradi sav medicinski otpad nastao u zdravstvenim ustanovama. Obradeni otpad će biti sterilisan i samljeven, odnosno doveden u stanje kada zadovoljava sve uslove za odlaganje na deponiju. Predviđeno je da se oprema za obradu medicinskog otpada najprije postavi u bolnicama u Beranama, Podgorici, Nikšiću i Baru, a zatim i u drugim gradovima.

3.5.4. Kanalizacioni mulj iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda

U Crnoj Gori u ovom trenutku u funkciji su postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici (za 110.000 ekvivalent stanovnika), Mojkovcu i tri mala postrojenja koja su urađena u cilju zaštite Skadarskog jezera. U narednom periodu planirana je izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u svim gradovima u Crnoj Gori.

3.5.4.1. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici

Na Postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici u 2010. godini je generisano oko 5 500 m³ obrađenog mulja na centrifugama prosječnog stepena suvoće 32,6%, čije se odlaganje za sada vrši na lokaciji samog PPOV-a.

Obrada mulja se vrši na tehnološkoj liniji maksimalnog kapaciteta 72 m³/h, na kojoj se vrši obrada sirovog i viška aktivnog mulja prosječne koncentracije 3,55% SM (suve materije). Potrebno je istaći činjenicu da su sirovi i aktivni mulj sporedni proizvodi koji nastaju u toku tehnološkog procesa prečišćavanja otpadnih voda. Mulj se obrađuje zgušnjavanjem na trakastom ugušćivaču i dehidratacijom na centrifugama- dekanterima. U cilju poboljšanja procesa dehidratacije, hemijsko kondicioniranje mulja se vrši dodavanjem katjonskog polielektrolita. Finalni proizvod ovog procesa je „muljni kolač“ (stručni naziv), tj. dehidratirani mulj.

Analiza obrađenog komunalnog kanalizacionog mulja, koju je uradio Institut za javno zdravlje Podgorica na osnovu terenskih ispitivanja i rezultata fizičko-hemijskih analiza, pokazuje da ispitivani uzorak po određenim parametrima odgovara uslovima za klasu A Pravilnika. (Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava komunalni kanalizacioni mulj, količinama, obimu, učestalosti i metodama analiza komunalnog kanalizacionog mulja za dozvoljene namjene i uslove koje treba da ispunjava zemljište planirano za njegovu primjenu, „Sl.list CG“, br. 89/09 od 31.12.2009. godine)

3.5.4.2. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Mojkovcu

Na Postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda u Mojkovcu (”Biotip 5”, kapaciteta 5 000 ekvivalent stanovnika) u 2010. godini je izdvojeno oko 10 m³ dehidriranog kanalizacionog mulja. Izdvojeni kanalizacioni mulj je odložen bez daljeg tretmana u rezervoar koji se nalazi u sklopu Postrojenja. Rezervoar je kapaciteta 50 m³ mulja i od momenta puštanja Postrojenja u rad nije pražnjen zbog nepostojanja uslova za dalji tretman mulja.

U pripremi je izrada Lokalne strategije upravljanja muljevima sa PPOV-a, koja treba da

bude usaglašena sa Strateškim master planovima Crne Gore (o upravljanju čvrstim otpadom i o upravljanju otpadnim vodama). U oblasti upravljanja kanalizacionim muljem urađena je Studija o odlaganju mulja za primorski region Crne Gore.

4.0. ULAGANJA U REALIZACIJU PLANA

Sredstva potrebna za realizaciju osnovnih aktivnosti Državnog plana procijenjena su na iznos od oko 90 miliona €, a obezbijediće se iz kredita međunarodnih finansijskih institucija, sredstava jedinica lokalne samouprave, budžeta Crne Gore i drugih izvora. Vlada Crne Gore je finansirala izradu potrebne dokumentacije (studija izvodljivosti, elaborata procjene uticaja na životnu sredinu i glavnih projekata) za izgradnju šest regionalnih sanitarnih deponija, na osnovu koje je utvrđena vrijednost potrebnih sredstava (za I faze projekata) u iznosu od oko 50 miliona €.

Iz kredita Evropske investicione banke (EIB) obezbijeđeno je 27 miliona € za ove projekte, a u okviru projekta MESTAP, Svjetska banka će finansirati izgradnju deponije u Baru, za koju je obezbijedila 8 miliona €. Za ostale deponije, izuzev u Pljevljima, pri kraju je izrada glavnih projekata, tako da se početak izgradnje deponija planira u drugoj polovini 2011. i prvoj polovini 2012. godine. Iz kredita Evropske investicione banke planirano je finansiranje izgradnje deponije u Beranama na način da deponiju za odlaganje otpada koriste pored opština Berane, Rožaje, Andrijevića i Plav i opštine Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin (na osnovu komercijalnih ugovora zaključenih sa upravljačima Centra za tretman otpada u Beranama o korišćenju njegovih usluga). Prema nacrtu glavnog projekta ukupna vrijednost projekta izgradnje regionalnog centra za tretman otpada u Kotoru je 13,9 miliona €. Pretpostavljeni izvori finansiranja su iz sredstava obezbijeđenih kroz finansijski sporazum sa EIB-om u iznosu od 7,2 miliona € za realizaciju I faze. Prema nacrtu glavnog projekta ukupna vrijednost projekta izgradnje regionalnog centra za tretman otpada u Nikšiću je 16,6 miliona €. Pretpostavljeni izvori finansiranja su iz kredita EIB-a u iznosu od 9.200.000 € za realizaciju I faze.

U okviru IPA 2009 programa obezbijeđeno je 4,0 miliona € za nabavku vozila i opreme za bolju tehničku opremljenost javnih komunalnih preduzeća u Crnoj Gori.

U realizaciju projekata iz oblasti upravljanja otpadom, jedinice lokalne samouprave su tokom 2010. godine uložile oko 8,0 miliona €, od čega se najveći dio odnosi na ulaganja Glavnog grada u izgradnju reciklažnog centra i linije za tretman otpadnih vozila (oko 6,5 miliona €). Ostala ulaganja odnose se na nabavku vozila, posuda, kao i druge opreme za sakupljanje otpada. Kao što je već navedeno, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je, u okviru nastavka aktivnosti na realizaciji projekta „Selektivno sakupljanje otpada“, obezbijedilo 160.000 € za nabavku specijalnih kontejnera koji su podijeljeni svim opštinama.

Kroz tehničku podršku WBIF fonda 2010 (Investicioni okvir Zapadnog Balkana), planirana je izrada dokumentacije za sanaciju odlagališta „Ćafe“ u Baru i sanaciju odlagališta „Vrtijeljka“ na Cetinju, na osnovu koje će se ovi projekti realizovati iz kredita EIB.

U cilju pripreme novog državnog plana upravljanja otpadom, za period 2013 - 2017. godine, koji treba da se donese krajem 2012., odnosno početkom 2013. godine, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je obezbijedilo finansijsku podršku u okviru IPA 2009 programa. Predviđeno je da se iz ovih sredstava pruži i podrška opštinama u izradi lokalnih planova upravljanja otpadom i njihovoj implementaciji.

5.0. KONSTATACIJE

Generalno gledano, u oblasti upravljanja otpadom u Crnoj Gori u razmatranom izvještajnom periodu (2010. godina) nije ostvaren očekivani napredak. Ostalo je još dosta problema i otvorenih pitanja za koja je neophodno naći rješenja. Poplave koje su zadesile Crnu Goru tokom 2010. godine, posebno na području Nacionalnog parka Skadarsko jezero, kao i u pojedinim osjetljivim turističkim zonama na primorju (zaleđe Velike plaže), pokazale su postojanje značajnih slabosti u sistemu upravljanja otpadom, tako da će i u narednom periodu Ministarstvo održivog razvoja

i turizma uložiti dodatne napore u stvaranju zakonskih pretpostavki za unapređenje stanja.

Konkretno planira se da se u 2011. godini:

- izabere koncesionar za upravljanje posebnim vrstama otpada (elektronski i električni otpad, otpadna vozila, otpadne gume, baterije i akumulatori, ambalažni otpad, uključujući i PET ambalažu);
- uspostavi efikasniji model inspeksijskog nadzora nad obavljanjem poslova u oblasti komunalnih djelatnosti, a posebno u oblasti prikupljanja, transporta i tretmana otpada;
- usvajanje izmjena i dopuna Zakona o komunalnim djelatnostima i priprema podzakonskih akata shodno ovom zakonu;
- izmjene i dopune Zakona o upravljanju otpadom;
- organizuje velika akcija „Očistimo Crnu Goru“.

Državnim planom u dijelu aktivnosti koje se odnose na sprovođenje mjera u oblasti zakonodavstva, posebno u realizaciji aktivnosti utvrđenih Zakonom o upravljanju otpadom, tokom 2008 i 2009. godine usvojeno je 11, a u 2010. godini je pripremljeno još 11 podzakonskih akata od čega je usvojeno šest pravilnika i pet uredbi.

Podzakonska akta koje se nalaze u fazi izrade i koja će biti pripremljena u 2011. godini su:

- nadležnost Ministarstva održivog razvoja i turizma:
 - Pravilnik o načinu i postupku obrade opreme i otpada koji sadrži PCB;
 - Pravilnik o spaljivanju otpada.
- nadležnost Ministarstva zdravlja:
 - Pravilnik o uslovima, načinu i postupku obrade medicinskog otpada;
- nadležnost Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede:
 - Pravilnik o uslovima, načinu i postupku obrade veterinarskog otpada.

Iako je, uspostavljanjem sistema za regionalni način upravljanja poslovima odlaganja otpada, stvoren okvir za ekonomski racionalnije i efikasnije organizovanje i obavljanje ovih poslova lokalne samouprave se nisu dovoljno angažovale na formiranju međuopštinskih preduzeća za upravljanje zajedničkim deponijama. Uz ranije formirano preduzeće „Lovanja“ d.o.o., samo su opštine Bar i Ulcinj, odnosno Nikšić, Plužine i Šavnik ispunile ovu obavezu formiranjem preduzeća „Možura“ DOO, odnosno „Budoš“ DOO.

Generalno gledano, kapaciteti jedinica lokalne samouprave i javnih preduzeća kojima su povjereni poslovi upravljanja otpadom predstavljaju limitirajući faktor za uspješnu implementaciju Državnog plana. Potrebno je, međutim, istaći da su vidljivi naponi i pozitivni pomaci koje su ostvarile pojedine jedinice lokalne samouprave na unapređenju stanja u ovoj oblasti. To se, prije svega, odnosi na Glavni grad Podgoricu koji je, za svoje, i potrebe opština Danilovgrad i Cetinje, izgradio sanitarnu deponiju, na koju su i u toku 2010. godine otpad odlagale i opštine Budva, Kotor, Tivat i Bar.

Iako je bilo planirano da se s izgradnjom deponija otpočne u 2010. godini, zbog ograničenih finansijskih i kadrovskih potencijala opština, kasnilo se s izradom potrebne projektne dokumentacije, pa je ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine preuzelo obavezu da pomogne u obezbjeđenju sredstava i koordinira aktivnosti na izradi iste. Nivo pripremljenosti projektne i prostorno planske dokumentacije je takav da se sa izgradnjom regionalnih sanitarnih deponija u Baru, Nikšiću i Beranama, i moguće u Kotoru, može otpočeti u drugoj polovini 2011. godine. U narednom periodu predviđena je i sanacija postojećih nesanitarnih odlagališta i radi se na obezbjeđenju sredstava i izradi projektne dokumentacije za realizaciju ove aktivnosti.

U većini opština procenat naplate za pružene usluge u oblasti upravljanja otpadom manji je od 60%. Ovaj podatak ukazuje na to da preduzeće ili formira cijenu iznad stvarnih troškova po osnovu pružene usluge, kako bi pokrio nizak stepen naplate, ili obezbjeđuje dodatna sredstva od osnivača (opštine), i na taj način sredstva budžeta predviđena za stvaranje infrastrukturnih pretpostavki za unapređenje stanja u ovoj oblasti, troši na saniranje problema u preduzeću.

Takođe, evidentan je nizak procenat broja opština koje su pripremile opštinske planove upravljanja otpadom. Do sad su to uradile: Podgorica, Nikšić, Herceg Novi, Tivat, Andrijevića, Bar, Berane,

Danilovgrad, Žabljak, Kotor, a za Plužine i Pljevlja dobijena je saglasnost Ministarstva, nakon čega slijedi usvajanje ovih planova na SO. U Ministarstvu održivog razvoja i turizma su u fazi razmatranja planovi za opštine Kolašin i Mojkovac, dok je za planove upravljanja otpadom koje su dostavile opštine Budva, Ulcinj i Plav ocijenjeno da ih je potrebno doraditi. Opštine Cetinje, Šavnik, Bijelo Polje i Rožaje nijesu još uvijek pripremile svoje planove upravljanja otpadom.

Opštine, u većini, nijesu ispoštovale zakonsku obavezu organizovanja selektivnog sakupljanja otpada. Pozitivan primjer su Glavni grad, Herceg Novi, Kotor i Bar. Opština Herceg Novi je počela sa selektivnim sakupljanjem otpada prije realizacije pilot projekta koji je iniciralo ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine. Međutim, obim selektivnog sakupljanja otpada još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou, tako da je u narednom periodu neophodno posvetiti posebnu pažnju realizaciji ove zakonske obaveze. Krajem 2010. godine Ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine sprovelo je tendersku proceduru za nabavku 550 kontejnera za potrebe javnih komunalnih preduzeća, što uz podršku Ministarstva i većeg angažovanja jedinica lokalne samouprave predstavlja realnu pretpostavku za ostvarivanje boljih rezultata na selektivnom sakupljanju otpada u budućem periodu. Takođe, jačanju tehničke opremljenosti javnih komunalnih preduzeća i boljim rezultatima na selektivnom sakupljanju otpada doprinijeće i nabavka opreme i kontejnera u okviru IPA 2009.

Imajući u vidu iznos neophodnih sredstava za realizaciju kompletnih projekata izgradnje centara za upravljanje otpadom (centri obuhvataju regionalne sanitarne deponije, potrebnu infrastrukturu, reciklažne stanice, transfer stanice, itd.), neophodno je pristupiti stvaranju zakonodavnih i institucionalnih pretpostavki koje bi omogućile dodatne opcije jedinicama lokalne samouprave za ispunjenje zakonom utvrđenih obaveza. Stoga se nameće potreba da se za implementaciju Državnog plana, pored modela obavljanja poslova iz oblasti upravljanja otpadom u okviru javnog sektora, koristi neki od koncesionih ili modela privatno-javnog partnerstva. Namjera Ministarstva održivog razvoja i turizma je da kroz izradu Zakona o komunalnim djelatnostima, uvažavajući specifičnosti poslova koji su od javnog interesa, uspostavi jasne odnose kojima će se stvoriti pretpostavke za korišćenje ovih mogućnosti.

Način na koji se upravlja ostalim vrstama otpada (industrijski, medicinski i veterinarski) još uvijek nije dostigao neophodan nivo i predstavlja veliki problem. Izuzimajući sanaciju i rekultivaciju jalovišta rudnika olova i cinka u Mojkovcu, ostala su otvorena brojna pitanja koja se odnose na otpad iz Kombinata aluminijuma, Željezare Nikšić, Termoelektrane Pljevlja, Brodogradilišta Bijela, itd.

U Crnoj Gori postoje velike količine otpada koji ima karakteristike opasnog otpada, koji je jednim dijelom na adekvatan način privremeno odložen. U okviru projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“ koji se realizuje sa Svjetskom bankom u izradi je Studija izvodljivosti za utvrđivanje lokacije centra za upravljanje opasnim otpadom. Projekat obuhvata moguću sanaciju prepoznatih ekoloških crnih tačaka: KAP (bazen crvenog mulja i odlagalište industrijskog otpada), Željezara Nikšić (odlagalište industrijskog otpada), Jadransko brodogradilište Bijela (odlagalište industrijskog otpada- grit), TE Pljevlja (odlagalište pepela i šljake „Maljevac“) i Gradac Pljevlja („Šuplja stijena“).

Takođe nije riješeno ni pitanje organizovanog sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava.

U dijelu pitanja koja se odnose na medicinski otpad, važno je istaći da je Ministarstvo zdravlja pripremio Nacionalnu strategiju o upravljanja medicinskim otpadom i odabrao partnera za upravljanje medicinskim otpadom. Na ovaj način stvorene su neophodne institucionalne pretpostavke za rješavanje ovog pitanja u skladu sa zakonom.

U oblasti upravljanja kanalizacionim muljem urađena je Studija o odlaganju mulja za primorski region Crne Gore. Krajem 2010. godine raspisan je tender za izradu Studije upravljanja i primjene kanalizacionog mulja za centralni i sjeverni region Crne Gore. Na ovaj način učinjen je značajan pozitivan pomak za jedinstveni način rješavanja ovog pitanja, čime se stvaraju potpunije pretpostavke za izradu dokumentacije neophodne za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.

U Crnoj Gori još uvijek nije uspostavljen sistem upravljanja veterinarskim otpadom, kojim se obezbjeđuje adekvatna zaštita životne sredine. U narednom periodu (2011. godina) planirana je izrada podzakonskog akta, kojim će se propisati uslovi, način i postupak obrade veterinarskog otpada kao i uslovi za implementaciju.

Ministarstvo nadležno za poslove komunalnih djelatnosti i zaštite životne sredine je u izvještajnom periodu ostvarilo posebno značajne rezultate u aktivnostima obezbjeđivanja sredstava neophodnih za realizaciju projekata iz oblasti upravljanja otpadom. U saradnji sa Ministarstvom finansija pripremljen je i zaključen ugovor sa Evropskom investicionom bankom za realizaciju projekata u oblasti upravljanja otpadom u iznosu od 27 miliona €. Iako je početak ove implementacije bio opterećen odustajanjem EIB-a od finansiranja izgradnje deponije u Bijelom Polju (prije toga i odustajanjem od obezbjeđivanja dijela sredstava za izgradnju deponije u Baru) i postavljanjem uslova za finansiranje izgradnje deponije u Beranama, može se smatrati da smo blizu nalaženja rješenja koje će omogućiti da sedam opština na sjeveru Crne Gore koriste, u narednih 8 do 10 godina deponiju u Beranama. Takođe, uz još jednom iskazano razumijevanje Svjetske banke, od strane ove finansijske institucije obezbijeđen je cjelokupni iznos za izgradnju deponije u Baru. Navedenim sredstvima finansiraće se izgradnja I faze centara za upravljanje otpadom, odnosno izgradnja regionalnih sanitarnih deponija (izuzev deponije u Bijelom Polju), potrebne infrastrukture i opreme za nesmetan rad deponija.

U saradnji sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori obezbijeđena su i značajna bespovratna finansijska sredstva iz IPA 2009 u iznosu od 4,8 miliona € za tehničko jačanje komunalnih preduzeća.

Iskustva stečena u dosadašnjem radu na obezbjeđivanju finansijskih sredstava, ukazuju na potrebu uspostavljanja koordinacionih struktura, kako u dijelu saradnje Ministarstva održivog razvoja i turizma sa međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama i nadležnim subjektima kroz forme bilateralne saradnje, tako i unutar struktura javne uprave u Crnoj Gori. Ministarstvo nadležno za pitanja zaštite životne sredine je, marta 2010. godine, organizovalo koordinacioni sastanak sa međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama, kao i predstavnicima diplomatskog kora.

7.0. PREDLOG MJERA

1. U cilju uspostavljanja potpunog zakonodavnog okvira u oblasti upravljanja otpadom na način koji je usaglašen sa direktivama EU i standardima koji važe u razvijenim zemljama, neophodno je izvršiti izmjene i dopune Zakona o upravljanju otpadom. Takođe, neophodno je da se do kraja 2011. godine donesu preostala podzakonska akta čija izrada je utvrđena Zakonom o upravljanju otpadom u toku 2011. godine.
2. Kroz izmjene i dopune Zakona o upravljanju otpadom predvidjeti kaznene mjere za nepoštovanje zakonske obaveze organizovanja selektivnog sakupljanja otpada.
3. Neophodno je, u dijelu uklanjanja i sanacije odlagališta, pripremiti odgovarajuće planove za odlagališta čija procijenjena zapremina iznosi od 100 do 1000 m³; za odlagališta, čija je zapremina veća od 1000 m³, neophodno je uraditi projekte i obezbijediti sredstva za uklanjanje.
4. Polazeći od Zakonom utvrđene obaveze da su jedinice lokalne samouprave dužne da organizuju selektivni način sakupljanja otpada, potrebno je pripremiti planove selektivnog sakupljanja otpada u okviru urbanih cjelina, (odrediti lokacije, broj kontejnera, nabavka kontejnera, njihovo postavljanje i početak selektivnog sakupljanja i transporta selektiranog otpada), na način da se obuhvate sva područja ovim aktivnostima.
5. U cilju stvaranja uslova za formiranje širokog okvira unutar kojeg će se uspostavljati odnosi u oblasti upravljanja otpadom, potrebno je početi s aktivnostima na uspostavljanju sistema za upravljanje posebnim vrstama otpada.

6. Od izuzetne je važnosti stvaranje pretpostavki za postupno rješavanje konačnog tretmana opasnog otpada nastalog u industrijskim postrojenjima.
7. Neophodno je nastaviti sa aktivnostima na jačanju institucionalnih kapaciteta, koji predstavljaju uslov za efikasnu realizaciju Državnog plana. To se, prije svega, odnosi na formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje zajedničkim deponijama, kadrovsko jačanje organizacione strukture za obavljanje poslova inspekcijskog nadzora na lokalnom nivou i u okviru Agencije za zaštitu životne sredine.
8. Potrebno je da se jedinice lokalne samouprave, koje to do sada nijesu uradile, dodatno angažuju i urade sopstvene planove upravljanja otpadom, kojim bi planirane aktivnosti uskladile sa Državnim planom i definisale izvore finansiranja i dinamiku realizacije.
9. U cilju promjene dosadašnjeg odnosa, kako proizvođača otpada (uključujući i građane), tako i pravnih lica koja obavljaju poslove upravljanja otpadom, potrebno je osmisliti i organizovati medijske kampanje koje će omogućiti prepoznavanje sopstvenih obaveza i odgovornosti za unapređenje stanja u ovoj oblasti.

PREDLOG ZAKLJUČAKA

1. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj _____ 2011. godine, razmotrila i usvojila Izveštaj o sprovođenju Državnog plana upravljanja otpadom u 2010. godini.
2. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma, shodno Programu rada Vlade, da u II kvartalu 2011. godine uputi Vladi na usvajanje Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom.
3. Zadužuju se Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja da, do kraja 2011. godine, pripreme podzakonska akta čija obaveza izrade je utvrđena Zakonom o upravljanju otpadom.
4. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma da kod jedinica lokalne samouprave, koje to još nijesu uradile, inicira aktivnosti na donošenju lokalnih planova upravljanja otpadom i planova za nabavku opreme i organizovanje selektivnog sakupljanja otpada na način da se do kraja 2011. godine stvore potrebne pretpostavke za selektivno sakupljanje otpada na područjima jedinica lokalnih samouprava sa kojih lokalna preduzeća organizovano sakupljaju komunalni otpad.
5. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma da, u skladu sa zakonom pripremi i objavi tender za izbor partnera sa kojim će se zaključiti koncesioni ugovor o obavljanju poslova zbrinjavanja posebnih vrsta otpada (elektronski i električni otpad, otpadna vozila, otpadne gume, istrošene baterije i akumulatori i otpadna ambalaža).
6. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma da, u saradnji sa Nacionalnom jedinicom za implementaciju projekata »Procon« d.o.o. i jedinicama lokalne samouprave, ubrza aktivnosti na izgradnji regionalnih sanitarnih deponija.

PRILOG

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica						
			Gradsko područje	Gradsko područje																	
MOJKOVAC	-	1 800 t - papir/karton 270 t - staklo 126t - plastika 216t - tekstil 90t - metali 72t - baštenski otpad 504 t - ostali organski otpad 72t - ostali otpad 450t	95% 20,2%	95% 55%	0%	5%	Povećano za 10%	Neselektivno sakupljanje otpada, transportuje se na neuređeno odlagalište i odlaže netretirano. Oprema: - Auto smečar MAN 8 m ³ 1kom. - Buldožer TG 110 1kom. - kontejneri 1,1 m ³ 104 kom. - kontejneri za PET ambalažu 20 kom. - kontejneri za papir 21 kom. - kontejneri za staklenu ambalažu 14 kom.	nema posebnog sakupljanja	- nije bilo značajnijih ulaganja - nabavljena 52 kontejnera 1,1 m ³	nema aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada	0,18 €/m ²	0,04 €/m ²	55%	60%	Na neuređeno m odlagalištu "Podbišće" (uz magistralni put); popunjen 75% kapaciteta	Uklonjena tri nelegalna odlagališta – 40 m ³ otpada	-	Urađen Nacrt plana upravljanja otpadom i završena Javna rasprava	Nema institucionalnih promjena, u JKP "Gradac" zaposleno je 45 radnika, od toga 8 na poslovima upravljanja otpadom	Nema aktivnosti
ANDRIJEVIĆA	1.202 t	516,32 t - papir 77,44 t - staklo 36,12t - metal 20,64t - plastika 61,96t - tekstil 25,80t - organski otpad 180,76t - ostali otpad 113,60t	40%		Nema promjena		Nema promjena	Sakupljanje otpada vrši se u kontejnerima 3 m ³ , transportuje se jednim kamionom bez prethodnog tretmana	Nema posebnog sakupljanja	Nema ulaganja	Nema aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada	0,03 €/m ²	0,20 €/m ²	28,93%	44,46%	Nema prethodnog tretmana otpada, odlaganje se vrši na lokaciji "Sućeska"	Nema aktivnosti	Odluka o pristupanju osnivanja privrednog društva za upravljanje komunalnim otpadom	Usvojen Plan upravljanja otpadom i	Nema promjena	Nema aktivnosti

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Instiucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektiranog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektiranog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica							
			Gradsko područje	Gradsko područje	Seosko područje	Seosko područje																
ULCINJ	52 000 m ³	40 000 m ³	90% 20%	80% 70%	Neznatno povećanje	-	Transport specijalnim vozilima na gradsko neuređeno odlagalište, neznatna selekcija	nema posebnog sakupljanja	Nabavljeno specijalno vozilo za tretman otpada i 28 kontejnera 1,1 m ³	nema aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada	- 0,049 €/m ² - 0,072 €/m ² u toku sezone	- 1,43 €/m ² kiosci, zlatare i sl. -2,72 €/m ² za poslovne površine od 20-60 m ²	80%	60%	specijalnim vozilima na neuređeno odlagalište "Hije"	nema aktivnosti	-	-	-	-	-	-

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procjenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica						
			Gradsko područje	Gradsko područje																	
			Seosko područje	Seosko područje																	
BERANE	150 000 m ³	106 000 m ³ - komunalni otpad nekabasti 80% - komunalni otpad kabasti 9,2% - opasni otpad 10% - industrijski otpad 0,8% Ukupno sakupljeno komunalnog otpada 85 000 m ³ - papir i karton 24% - staklo 7% - plastika 12% - tekstil 5% - metali 2% - hrana i baštenski otpad 20 % - ostali organski materijali 10% - ostali otpad 20%	93,42% 28,83%	-	Nema promjena	Smanjenje 1,004%	Sakupljanje otpada se vrši u kontejnerima i transportuje specijalnim vozilima Oprema: - kontejneri zapremine od 5 m ³ 100 kom. - kontejneri zapremine od 1,1 m ³ 171 kom. - kante od 50 l 100 kom. - kontejneri za selektivno sakupljanje otpada 10 kom. - metalna burad 0,2 m ³ 400 kom. - autosmečar (rotopres) i autosmečar sa potisnom pločom 3 kom. - autopodizač 3 kom. - kiper 2 kom. - JCB – 4CX kombinovana kašika 1 kom. - cistijerna za pranje ulice 1 kom. - ulična čistilica sa usisivačem MPE 1 kom. - ulična čistilica BOSCHUNG T.B. 10089 1 kom.	nema posebnog sakupljanja	nema ulaganja	Papir i karton 100 m ³ plastika 50 m ³ Smanjenje u odnosu na prethodnu godinu 16,66%	0,04 €/m ²	0,10-0,30 €/m ²	48,95%	48,22 %	neselektivno odlaganje otpada na lokaciji "Vasove vode"	nema aktivnosti	-	Plan upravljanja otpadom	Ukupan broj zaposlenih je 129, od čega je na poslovima upravljanja otpadom 46 radnika	- učešće u lokalnim javnim medijima na temu pravilnog odlaganja otpada partnerski projekat "Najmlađi i najbrže uče" - izrada kalendara sa motivima održavanja čistoće	

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procjenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica							
			Gradsko područje	Gradsko područje																		
			Seosko područje	Seosko područje																		
KOTOR	13 000 t	5 000 m ³ kabastog otpada	-	-	Povećanje 5%	Povećanje 5%	Povećanje 3,2 %	Sakupljanje otpada se vrši u kontejnerima i transportuje specijalnim vozilima do platoa reciklažne stanice "Lovanja". Otpad se selektuje: papir, staklo, plastika (pet ambalaža)	nema posebnog sakupljanja	-	Količine selektivnog sakupljenog otpada Papir 302 t Plastika 103 t Folija 114,64 t Lim 37 t Al limenke 7 t	0,072 €/m ²	Zavisí od djelatnosti i površine poslovnog objekta	58,13 %	85,04 %	Odlaganje otpada se vrši na sanitarnoj deponiji "Livade" i "Midovaru" i Nikšić	Uklonjeno 20 nelegalnih odlagališta plikom čega je prikupljeno 350 m ³ otpada	-	-	-	-	
BIJELO POLJE	11 291 t	-	-	-	Povećanje od 7,8 %	Smanjenje od 3,5 %	Sakupljanje otpada se vrši u kontejnerima i transportuje specijalnim vozilima na neuređeno odlagalište nedaleko od grada Prijepolja. Za selektivno sakupljanje otpada postavljeno je 60 kontejnera. Za prevoz otpada postoje 4 autosmećare i jedan autopodizač.	-	-	nema aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada	- za odvoz otpada 0,0428 €/m ² - za održavanje i nabavku opreme 0,428 €/m ² - za održavanje deponije 0,321 €/m ²	- za odvoz otpada 0,27 €/m ² - za održavanje i nabavku opreme 4,28 €/m ² - za održavanje deponije 5,35 €/m ²	51 %	-	Urađen je plan uklanjanja nelegalnih odlagališta ali nije realizovan usljed nedostatka potrebnih sredstava. Uklonjena su tri nelegalna odlagališta u okviru akcije NVO „Euromost“.	Urađen nacrt plana upravljanja otpadom	-Izrađen je nacrt sporazuma o formiranju zajedničkog preduzeća za upravljanje deponijom za Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin -U oblasti upravljanja otpadom radi 51 zaposleni.	-	-	-	Nema važnijih aktivnosti.	

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procjenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica							
			Gradsko područje	Gradsko područje																		
HERCEG NOVI	19 750 t	-Papir i karton 4, 937 t -Staklo 1,975 t -Metal 987 t -Plastika 2,963 t -Tekstil 987 t -Organski otpad 4, 937 t -Ostali otpad 2,963 t	97%	64%	-	Povećanje za 4%	Povećanje za 7%	Komunalni otpad u opštini Herceg Novi odlaže se na neuređeno odlagalište Dugunja (selo Ubli), specijalnim vozilima	-	-	nastavak sa poslovima i pripremom dokumentacije za izgradnju reciklažnog centra Meljine	0,042 €/m ²	20 - 30 €/m ²	87 %		Komunalni otpad u opštini Herceg Novi odlaže se na odlagalištu „Dugunja“ (selo Ubli)	Sanirana su 3 nelegalna odlagališta	-LEAP - odluka o održavanju čistoće -Glavni projekat sanacije, rekultivacije i zatvaranja odlagališta „Ubli“ -analiza izbora lokacije sanitarne deponije	-plan upravljanja otpadom za period 2010-2014 -Studija izvodljivosti za izgradnju sanitarne deponije „Duboki do“ sa idejnim rješenjem	-		Edukativne kampanje oko Dana planete zemlje
CETINJE	23 000 m ³	21 000 m ³ -papir i karton 16% - staklo 10% - plastika 20 % - tekstil 5% -metal 4% -ostali organski materijal 24 %, - Opasni otpad 21 %	95%	75%	Povećanje za 3%	Povećanje za 8%	-Sakupljanje otpada se vrši u kontejnerima 1,1 m ³ i 5-7 m ³ - Transport se obavlja vozilima autosmečar, autopodizač, kiper, kiper grajfer - Neselektivni tretman otpada	-	Nabavljen o 20 kontejnera zapremine 1, 1 m ³	Nema aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada	0,037 €/m ²	- do 30 m ² 13, 96 eura - do 50 m ² 24,90 eura - do 100 m ² 34, 84 eura	42%	65%	Odlaganje otpada vrši se na odlagalištu „Vrtijeljka“	Sanirano je 6 nelegalnih odlagališta sa procijenjenom količinom otpada 1000 m ³ .	-	-	-		Veliki broj kampanja putem elektronskih i štampanih medija	

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procjenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Instiucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica						
			Gradsko područje	Gradsko područje																	
BAR	22 000 t	20 384 t	100% 100%	100% 70%	Nema promjena	Nema promjena	Sakupljanje otpada se vrši u kontejnerima 1,1 m ³ i 5 - 7 m ³ -Transport otpada se vrši specijalnim vozilima sa presom i podizačima kontejnera	-	-	Započeto selektivno sakupljanje kartona i papira, PET ambalaže i limenki - Sakupljeno 385 t kartonske i 1,5 t PET ambalaže	-	Zavis od djelatnosti i površine poslovnog objekta	51% Individu alni stamben i objekti 34%	68%	Odlaganje otpada na odlagalištu u Ulcinju i na deponiji "Livade" u Podgorici.	-	-Donijeta odluka o izmjenama i dopunama odluke o komunalnom uređenju grada	-Donijet Plan upravljanja otpadom za Opštinu Bar -Plan selektivnog sakupljanja otpada iz urbanih cjelina -Projekat selektivnog sakupljanja otpada – reciklažno dvorište i zeleno ostrvo	Broj zaposlenih – 85	-	-
ŽABLJAK	12 965 m ³	-	80%		-	Povećanje za 5,5 %	Sakupljanje otpada se vrši u kontejnerima zapremine 5 m ³ i transportuje specijalnim vozilima.	-	-	-	-	0, 10 €/m ²	-	68%	66%	Odlaganje otpada se vrši na lokaciji „Klještina“	Sanirana sva nelegalna odlagališta	-	-	-	-
TIVAT	- Sakupljanje otpada se vrši sa preko 90 % cijele teritorije opštine	- komunalni otpad 6 817,25 t - papir-karton 229. 07 t - metalni otpad 10 t - zeleni otpad 3 000 m ³ -šut 1 500 t - kabasti otpad 1 000 m ³	6 480 stanovnika	-	-	Smanjenje kabastog otpada i do 70 % -uvećanje komunalnog otpada do 3.99 % - uvećanje papira 8,54 % -smanjenje metalnog otpada 80 %	Sakupljanje otpada se vrši u kontejnerima zapremine 1, 1 m ³ , 5 m ³ i 7 m ³ , raspoređene na 160 lokacija po cijeloj teritoriji opštine i transportuje specijalnim vozilima.	Nema posebnog sakupljanja	-Uloženo 5 000 eura za nabavku 14 metalnih kontejnera za selektivno sakupljanje otpada -uloženo 16 kontejnerskih boksova sa 3 do 7 kontejnerskih mjesta	-	0,072 €/m ²	0,147-0,381 €/m ²	80%	89%	Komunalni otpad se odlaže u prostoru reciklažne stanice u Kotoru i na deponiji „Livade“ u Podgorici	Sanirana sva nelegalna odlagališta	-	-	Ukupan broj zaposlenih je 73.	Veliki broj kampanj putem elektronskih i štampanih medija	

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklaňanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektiranog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektiranog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica						
			Gradsko područje	Gradsko područje																	
PLUŽINE	945 m ³	Presovani komunalni otpad – 945 m ³ Nepresovani komunalni otpad 240 m ³ (od toga građevinskog 84 m ³ , biorazgradivog 17 m ³ , otpadna vozila 46 m ³ , azbestni otpad 18 m ³ , ambalažni otpad 35 m ³ , EE otpad 11 m ³ , baterije i akumulatori 4 m ³ i otpadne gume 25 m ³)	85% 15%	-	Povećanje od 2%	Povećanje od 7%	Povećanje u gradskim i prigradskim sredinama i većim mjesnim centrima za 3, 5 %, a u seoskoj sredini 9%	Oprema: Kamion zapremine 16 m ³ Teretni kamion Utovarna lopata Kontejneri zapremine 1,1 m ³ , 12 komada Cistijsna za pranje ulica Kante zapremine 0,5 l, 10 komada Odlaganje: Komunalni otpad odvozi se na neuređeno odlagalište „Maslov Do“ u Nikšiću	-	-	-	0,072 €/m ²	0,22 - 0,554 €/m ²	57%	81%	Komunalno preduzeće sakupljeni otpad odnosi na privremeno odlagalište „Maslov Do“, Nikšić	Sezonsko angažovanje radnika akcijom „Neka bude Čisto“ (prikupljeno 35 m ³ komunalnog, 48 m ³ ostalog i kabastog otpada)	-	Donešen Plan upravljanja otpadom za period 2010-2014	-	Propagandni materijal „redovna obavještenja i upoznavanje građana putem oglasnih tabli, upoznavanje kroz školsku nastavu

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX		X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje							Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica						
			Gradsko područje	Gradsko područje																		
KOLAŠIN	2 902 t	1 343 t (papir 3,9 %, staklo 5,9 %, plastika, 3,1 %, guma 2,4 %, tekstil 1,5%, metal 7,5%, organski otpad 40,2%, Al metal 3,3 %, građevinski otpad 23,3 %, pepeo 8,9%)	100% 25%	-	Povećanje za 5%	Povećanje za 10%	-	Oprema: Autosmečar Kiper Traktor sa prikolicom Buldožer Vozila za čišćenje septičkih jama 180 kontejnera zapremine 1,1 m ³ 18 kanti zapremine 50 l	-	-	JKP Kolašin opremljen je sa 19 kontejnera (7 za papir, 6 za metal, 6 za PET ambalažu)	0,05 €/m ²	0,10-0,30 €/m ²	50%	20%	Prikupljeni otpad odlaže se na odlagalištu u naselju Bakovići.	-	-	Master plan održivog razvoja Kolašina	JKP Kolašin je podijeljen na: JP Vodovod i kanalizacija (27 radnika) i JP Komunalno (52 radnika)	Projekat „I ti učini da otpad ne bude problem“	
PLJEVLA	30 000 m ³	Kartonska ambalaža 20%, organski otpad 15%, plastika 10 %, staklo 5%, guma 5%, metal 3%, tekstil 2% i ostali otpad 25%	-	-	Neznatno povećanje	Neznatno povećanje	-	Oprema: 5 autosmečara 1 autopodizač koševa 3 traktora sa prikolicom Kante zapremine 80 l Kontejneri zapremine 1 m ³ Koševi zapremine 5 m ³	-	-	Postavljeno 60 kontejnera	Od 50 - 0,085 €/m ² Od 50 do 90 m ² - 0,078 €/m ² Preko 80 m ² - 0,069 €/m ²	0,30-0,90 €/m ²	70%	Lokacija „Jagnjilo“	Otklonjeno oko 80 do 100 m ³ mjesečno s gradskog i prigradskog područja	-	Plan upravljanja otpadom za period 2010-2014	Opština Pljevlja je uradila Studiju o izboru lokacije za deponiju komunalnog otpada	-		
ŠAVNIK	6-7 000 m ³	5.500 m ³	60%		Povećanje od 15-20%	Povećanje od 15-20%	Povećanje za 10%	Oprema: 28 kontejnera zapremine 5 m ³	-	-	-	0,03 €/m ²	030 €/m ²	20%	40%	Kompletan otpad se odlaže na deponiji „Zauglina“	Uklanjanje nelegalnih odlagališta putem akcije „Neka bude čisto“	-	-	-	-	

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procjenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica							
			Gradsko područje	Gradsko područje	Seosko područje	Seosko područje																
ROŽAJE	-	11.136 m ³ rastresitog komunalnog otpada 6,708 m ³ presovanog komunalnog otpada 759 m ³ neopasni industrijski otpad	60%	80%	Neznatno povećanje		Povećanje za 5%	Komunalni otpad se sakuplja u kontejnerima zapremine 1,1 m ³ , 5 i 7 m ³ Iz domaćinstva otpad se odvozi iz kanti od 90 litara, improvizovanih buradi i plastičnih kesa.	Nema posebnog sakupljanja	Dvije smečare od 8 m ³ i vozilo za odvoz kontejnera zapremine 5 i 7 m ³ , 22 kontejnera zapremine 1,1 m ³	Nema aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada	0,042 €/m ²	0,25 - 0,30 €/m ²	60 %		Komunalni otpad se odlaže na deponiji udaljenoj 8 km od grada	Uklonjeno nelegalno odlagalište uz lokalni put (kod sela Bijela Crkva)			-Lokalni Plan upravljanja otpadom -Plan sanacije nelegalnih odlagališta -Plan čišćenja vodotokova	Zaposleno je 54 lica	-
BUDVA	25 000 t	-	100%	100%	-		Povećanje od 5-7 %	Sakupljanje otpada obavlja se u 900 kontejnera zapremine 1,1 m ³ . Oprema: Cistilica za usisavanje ulica 2 vozila Kamioni za sakupljanje i odvoz otpada 9 vozila Kamion za sakupljanje otpada i pranje kontejnera 1 vozilo Cistijerna za pranje ulica 2 vozila Graifer za sakupljanje i transport kabastog otpada 3 vozila Pomoćna vozila za transport 5 vozila Bager utovarivač 1 vozilo Specijalno vozilo pauk za transport i razmještaj kontejnera 1 vozilo	-	100 kontejnera zapremine 1,1 m ³ , 50 kontejnera za selektivno sakupljanje otpada	-	0,07 €/m ²	-	84,81%	85,02 %	Sanitarna deponija „Livade“ u Podgorici	Akcija "Neka bude čisto"	Odluka o komunalnom redu	Predlog lokalnog plana upravljanja otpadom	-	-	

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procjenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica						
			Gradsko područje	Gradsko područje	Seosko područje	Seosko područje															
DANILOVGRAD	5 000 t	3 200 t - 2 840 t komunalni otpad - ostale količine otpada se odnose na krupni kabasti otpad	75% 20%	75% 20%	neznatno povećanje		povećanje oko 6%	JKZP posjeduje vozila: - 3 autosmečare 5 m ³ za kontejnere 1,1 m ³ - 1 autosmečara za kontejnere 5 m ³ - 187 kontejnera 1,1 m ³ - 14 kontejnera 1,1 m ³ za selektivno sakupljanje otpada - 12 kontejnera 5 m ³ - 50 kanti - 2 sitnilice za lišće - 2 duvača za lišće	nema posebnog sakupljanja	Nabavljeno je 15 kontejnera 1,1m ³ i 2 kontejnera 5 m ³ u iznosu od 7 200 €	Projekat "Unaprjeđenje upravljanja otpadom u opštini Danilovgrad" odobren od delegacije EU u Podgorici, iz IPA fondova u vrijednosti oko 1 million eura (uspostavljanje funkcionalnog sistema selektivnog sakupljanja otpada)	0,10 €/m ²	0,14€/m ²	73%	-	Komunalni otpad se odlaže na sanitarnoj deponiji "Livade", a ostale vrste otpada na nelegalnim odlagalištima u Podgorici i Danilovgradu	Uklonjeno 30 nelegalnih odlagališta plikom čega je prikupljeno 360 t otpada	-	Plan upravljanja otpadom	broj zaposlenih na poslovima upravljanja otpadom u organima lokalne uprave je 19, a u JKZP je 5 zaposlenih	Sprovede se kroz lokalne medije i brošure

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procjenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII		
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica								
			Gradsko područje	Gradsko područje	Seosko područje	Seosko područje																	
NIKŠIĆ	40 000 t	-Papir i karton 15% - staklo 10% - plastika 10% - metal 5% - tekstil 5% - hrana i baštenski otpad 30% - građevinski otpad 15% - ostalo 10 %	90% 10%	1 100 (pravnih lica)	Nema promjena	Smanjanje oko 5%	Oprema: - kontejneri zapremine 1,1 m ³ 400 kom. - kontejneri zapremine 5 m ³ 150 kom. - kamion sa potpisnom pločom 6 kom. - podizači 5 kom - mašina RD 130 1 kom.	nema posebnog sakupljanja	Uloženo je u nabavku opreme 5 500 € (5 kontejnera od 5 m ³)	Nema aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada	0,071 €/m ² gradsko područje 0,060 €/m ² prigradsko područje	0,053-0,32 €/m ²	64,56% na mjesečnom nivou 40,58% ukupna potraživanja	83,57% na mjesečnom nivou 53,01% ukupna potraživanja	Otpad se odlaže na nelegalno odlagalište "Mislov do"	Uklanjanje nelegalnih odlagališta vrši se kontinuirano i to nedjeljno od oko 10-15 lokacija, u količini od 80-100 m ³	Odluka o pribavljanju nepokretnosti za potrebe izgradnje deponije Odluka o zajedničko m organizovanja poslova odlaganja komunalnog otpada za opštine Nikšić, Šavnik i Plužine	-	-	-	-	-	-
	PLAV	350 t	3 600 m ³	85%	85%	povećanje za 4%	povećanje za 5%	transport otpada vrši se kamionom i traktorom	-	-	-	-	-	45%	60%	-	-	-	-	-	-	-	

I - procjena proizvedenog otpada na teritoriji opštine na godišnjem nivou	X - cijene usluga upravljanja otpadom za domaćinstva i pravna lica
II - količine i vrste sakupljenog otpada na godišnjem nivou (m ³)	XI - stepen naplate kod domaćinstava i pravnih lica, odvojeno
III - procenat stanovništva i pravnih lica kojima se pruža organizovano sakupljanje otpada (na gradskom i seoskom području)	XII - način odlaganja otpada i lokacije na kojima se vrši odlaganje
IV - procenat povećanja/smanjenja teritorije sa koje se sakuplja otpad u odnosu na prethodnu godinu (na gradskom i seoskom području)	XIII - aktivnosti na uklanjanju nelegalnih odlagališta (broj uklonjenih odlagališta sa procjenom količine uklonjenog otpada);
V - procenat povećanja/smanjenja sakupljenog otpada u odnosu na prethodnu godinu	XIV - donijeti i revidovani opštinski propisi u oblasti upravljanja otpadom u 2010. godini
VI - način na koji se vrši sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada s pregledom opreme i infrastrukture za obavljanje tih djelatnosti	XV - drugi akti (planovi, programi i sl.) vezani za upravljanje otpadom, donijeti u 2010. godini
VII - način sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava	XVI - Institucionalne promjene u opštini vezano za organizovanje poslova upravljanja otpadom (formiranje međuopštinskih preduzeća za upravljanje otpadom, segmentacija i transformacija postojećih javnih preduzeća, broj zaposlenih lica u preduzećima i u organima lokalne uprave koja se bave upravljanjem otpadom)
VIII - ulaganja u nabavku opreme i izgradnju infrastrukture (kontejneri, specijalna vozila, deponije, reciklažni centri, transfer stanice, reciklažna dvorišta, zelena ostrva) u 2010. godini u cilju podizanja kvaliteta pruženih usluga	XVII - aktivnosti na jačanju javne svijesti o upravljanju otpadom
IX - aktivnosti na selektivnom sakupljanju otpada (načinu organizovanja i ostvarenim rezultatima - količine pojedinih vrsta ovako sakupljenog otpada, procentualno povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu, nabavljena oprema za selektivno sakupljanje otpada u 2010. godini, količine prerađenih komponenti selektivnog otpada i nivo prerade; količine izvezenog selektivnog otpada i dr.)	

P I T A N J A

OPŠTINA	I	II	III		IV		V	VI	VII	VIII	IX	X		XI		XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	
			Fizička lica	Pravna lica	Gradsko područje	Seosko područje						Fizička lica	Pravna lica	Fizička lica	Pravna lica							
			Gradsko područje	Gradsko područje	Seosko područje	Seosko područje																
PODGORICA	-	56 263 t komunalnog otpada 108 715 m ³ kabastog otpada	(42 848 domaćinstava)	2 791 (pravnih lica)	znatno povećanje	povećanje za 2% komunalnog otpada povećanje za 15% kabastog otpada	sakupljanje komunalnog otpada vrši se u kontejnerima, transportuje specijalnim vozilima i odlaže na deponiju "Livade". Oprema JP „Čistoća“: - 20 autosmečara - 1 autosmečar za pražnjenje kontejnera za selektivno sakupljanje otpada - 2 cistijerne - 1 autočistilica - 2 kiper - 1 grajfer - 1 rovokopač - 2 781 kontejner - 214 kontejnera za selektivno sakupljanje otpada Oprema „Deponija“ doo: - 3 kompakatora - 1 buldožer - 1 bager - 1 kamion kiper	nema posebnog sakupljanja	- za potrebe regionalnog reciklažnog centra nabavljeno je jedno specijalno vozilo - 450 kontejnera -100 kontejnera za selektivno sakupljanje otpada - izgrađena je 91 niša za kontejnere	Nabavljen 201 kontejner za selektivno sakupljanje otpada i postavljeni na 72 mikrolokacije Selektivno izdvojeni otpad u reciklažnom centru: - karton 177,5 t - papir 50 t - plastika 64,8 t - PET ambalaža 21,4 t - tetrapak ambalaža 8,4 t - aluminijum 1,6 t - željeza 16 t Ukupno: 339, 3 t	za usluge odvoza otpada 0,03 €/m ²	za usluge odvoza otpada 0,06-0,33 €/m ²	za usluge odvoza otpada 52%	za usluge odvoza otpada 87%	Komunalni i kabasti otpad na deponiji "Livade" Biljni otpad na odlagalištu "Sitnica" Građevinski i šuti zemljani iskopi na odlagalištu "Mojanski krst" u Mojanovići ma	Urađen je popis nelegalnih odlagališta sa planom njihove sanacije Uklanjanje nelegalnih odlagališta vrši se kontinuirano u količini od 55 157 m ³	Plan upravljanja otpadom Dugoročni plan razvoja konunalnih djelatnosti za period 2007-2017. g. Odluka o održavanju čistoće	-	-	-	-	sprovode se kroz štampane i elektronske medije